

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No 4/2006

Tiedonjyvä

Tutkijan vastuu ja
ikääntyvä yhteiskunta

Jalkapallon
näköistä peliä

41. vuosikerta
Painos 6000 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Kirsi-Marja Nurminen
puh. (014) 260 1055
kirsi-marja.nurminen@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Graafinen suunnittelu
Anna Makkonen

Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2006

Sisäinen jakelu
Virastomestarit

ISSN 0789-4805
Seuraava numero
ilmestyy 8.9.2006

Kannessa: Eeva Mustonen on asunut Keljon vanhainkodissa viime helmikuusta lähtien. Jyväskylän yliopisto ja kaupunki tekevät vanhainkodissa yhteistyötä Illan-virkku-projektissa. Kuva: Tuukka Rönkkö

<http://www.jyu.fi/viestinta/tiedonjyva>

Sisältö

- 4 Lyhyet
- 8 Tutkimus kantaa vastuunsa vanhuksista
- 12 Yksinäisyyden merkit voi tunnistaa
- 13 Kuntoutus on muutakin kuin kuntotesti
- 15 Gerocenterin toiminta käynnistymässä
- 16 Professori esittelyssä: Taina Rantanen
- 18 Sosiaalityön osaajat omasta maakunnasta
- 20 Yksi meistä: Sarianna Sipilä
- 22 Jalkapallon näköinen turnaus
- 25 Teknologiasta apua terveyden edistämiseen
- 26 Eettiset
- 27 Täällä Istanbul
- 28 Kaikki koneet samaan verkkoon
- 29 English summary
- 30 Väitökset
- 32 Tiedonnälkään
- 33 Kalenteri
- 34 Kampuksen aarteita

sivu 16

Professori Taina Rantasella on gerontologinen kissa Amanda (vas.), jolla on ikää jo 18 vuotta. Vipinää vanhukseen pistää nuori poika Onni.

Timo Tiihonen
vararehtori

Yliopisto, kaupunki ja Rock & Roll

Vierivä kivi ei sammaloidu. Näinhän kansa ilmaisee toiminnan ylläpitävän toimintakykyä. Mutta mitä sitten, kun oma energia ei enää riitä normaaliin toimintaan? Jos seuraa vanhustenhuollosta käytävää keskustelua, sammaloituminen tuntuu kielikuvana pelottavankin osuvalta.

Suomalaisten ikääntyminen erilaisine uhkakuvineen puhuttaa yhteiskuntaa monilla eri tasoilla, eikä yliopisto voi jättäytyä tämän keskustelun ulkopuolelle. Asia nousee esille jo yliopiston omassa toiminnassa. Yliopiston uusittu henkilöstöstrategia ja parhaillaan viimeisteltävä henkilöstöpolitiikka lähtevät siitä, että lähivuosina moni pitkäaikainen osaaja siirtyy ansaitulle eläkkeelle ja vie mukanaan paljon osaamista ja hiljaista tietoa. Yliopiston toimintakyvyn ja osaamistason turvaaminen tässä murrosvaiheessa on keskeinen haaste.

Yliopisto ei voi kuitenkaan keskittyä pelkästään oman toimintakykynsä turvaamiseen. Niin sanotun kolmannen tehtävän nimissä meiltä odotetaan vastauksia yhteiskunnan ja alueen tarpeisiin. Korkeakoulujen ja alueiden välistä yhteistyötä on selvitetty OECD:n laajassa monikansallisessa hankkeessa, johon Suomesta on mukaan valittu Jyväskylän alue. Alueellisen itsearvioinnin ja kansainvälisen paneelin keskeiset huomiot julkis-

tettiin kesäkuun alussa.

Vaikka väestön ikääntyminen ei ole Jyväskylän alueelle erityinen ongelma, nousee se arvioinnissa esille keskeisenä haasteena – haasteena, johon on myös vastattu. Alueen toimijoiden, yliopiston, ammattikorkeakoulun, kuntien ja kehittämissyhtiöiden, erilaiset uudet yhteistyömallit nousevat kansainvälisessä arvioinnissa esille. Niillä tähdätään ikääntyvän väestön toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Vanhustyön toimintamalleja innovoiva GeroCenter sekä hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tarpeista lähtevää tuotteistamista edistävä Wellness Dream Lab ovat uusia avauksia, jotka sopivat sekä Jyväskylän yliopiston että Jyväskylän kaupungin ”HumanTech” -profiliin.

Laajemmin yliopiston alueellista vaikuttavuutta ja sen mittareita on selvitetty Chydenius-instituutissa. Keskeinen johtopäätös oli, että yliopisto vaikuttaa elinten perustehtävänsä kautta. Kouluttamalla alueelle uusia nuoria osaajia ja verkottamalla kansainvälisen tiedeyhteisön osaamispotentialiin yliopisto pitää alueen elinvoimaa yllä. Ilman tuhansia opiskelijoitaan ja satoja vuosittaisia nuoria akateemisia nettomuuttajiaan Jyväskylä olisi aivan eri kaupunki kuin nyt. Ilman yliopistoa täällä soisi blues – ei rock and roll.

Jyväskylätä jatkovalmisteluun kaksi huippuyksikkösuunnitelmaa

Poikkitieteellinen nanotieteiden huippuyksikkö ja monitieteisen musiikintutkimuksen huippuyksikkö selvisivät Jyväskylän yliopistosta jatkovalmisteluvaiheeseen Suomen Akatemian vuosille 2008–2013 ajoittuvan kansallisen tutkimuksen huippuyksikköhaussa. Tammikuun lopussa päättyneeseen hakuun osallistui 113 aiesuunnitelmaa, joista jatkoon pääsi 42.

Poikkitieteellistä nanotieteiden huippuyksikköä johtaa professori Matti Manninen ja monitieteistä musiikintutkimuksen huippuyksikköä professori Petri Toiviainen

Akatemian hallitus valitsee huip-

puyksiköt joulukuussa 2006. Toimintansa ne aloittavat vuonna 2008, mikäli eduskunta osoittaa tähän tarvittavat varat vuoden 2007 valtion talousarviossa.

Kahdeksan huippuyksikköä tällä hetkellä

Ehdotuksen toiselle kierrokselle kutsuttavista hakemuksista on Akatemian hallitukselle tehnyt Akatemian tieteellisten toimikuntien jäsenistä ja ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva ohjelmaryhmä. Huippuyksikön arviointiperusteita ovat sen tutkimus- ja toimintasuunnitelma, tutkimus-

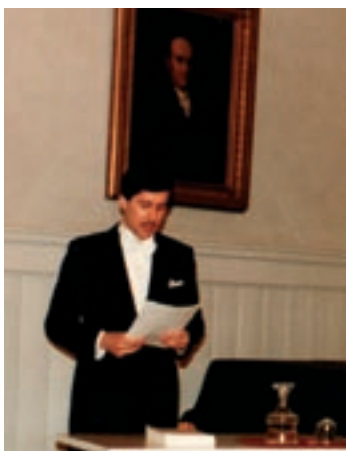
ympäristö ja menestys tutkijankoulutuksessa sekä tutkijoiden aiemmat tieteelliset ansiot. Ensimmäisiä kriteerejä ovat yksikössä suoritettavan tutkimuksen tieteellinen laatu ja tutkimussuunnitelman innovatiivisuus.

Jyväskylän yliopistossa on kahdeksan huippuyksikköä, mikä on kolmanneksi eniten yliopistoista Suomessa.

Kahdessa kansallisessa tutkimuksen huippuyksikköohjelmassa rahoitetaan kaikkiaan 39 huippuyksikköä: 16 yksikköä vuosien 2002–2007 ohjelmassa ja 23 yksikköä vuosien 2006–2011 ohjelmassa.

50 vuotta rauhan turvaamista

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Suomi osallistui ensimmäisen kerran rauhanturvaoperaatioon. 10.12.1956 lähti-

Tohtori Kari Lasonen menehtyi rauhantarkkailijatehtävässä Beirutissa 1982.

vät ensimmäiset suomalaiset rauhanturvaajat YK:n operaatioon Sii-naalle. Rauhanturvatehtäviin on osallistunut tähän mennessä noin 47 000 suomalaista yhteensä 29 operaatioissa.

Merkkivuotta juhlistetaan monella tavalla. Juhlanäyttely avattiin Sotamuseon Maneesi-näyttelytilassa Suomenlinnassa toukokuussa. 29.5. vietettiin kansainvälistä rauhanturvaajien päivää, jolloin paljastettiin operaatioissa vuosien varrella menehtyneiden rauhanturvaajien muistomerkki Hietaniemen hautausmaalla Helsingissä. Tästä lähtien päivää vietetään vuosittain, ja sisäministeriö suosittaa sitä liputuspäiväksi. Juhlavuosi huipentuu 4.12. Tampereella järjestettävään pääjuhlaan.

Viidenkymmenen vuoden aikana on menehtynyt neljäkymmentävii-

si suomalaista rauhanturvaajaa. Yksi heistä oli tohtori **Kari Lasonen**, joka työskenteli Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksessa.

Sapattivuotensa aikana Kari Lasonen työskenteli YK:n turvallisuusneuvoston alaisen UNTSO:n palveluksessa vuonna 1982, kun hän ajoi asfaltin alle kätettyyn miinaan partioiretkellään Beirutin itäpuolella kolmen muun rauhantarkkailijan kanssa. Kari Lasonen on ainut menehtynyt suomalainen rauhantarkkailija. Toiset menehtyneet ovat palvelleet rauhanturvaajoukoissa.

Tohtori Kari Lasosen tutkimusaihe oli suomalaisten maahanmuuttajalasten koulutusongelmat Ruotsissa 1970-luvulla. Sitä ennen hän oli toiminut siirtolaislasten opettajana naapurimaassa.

Uudisrakentamisesta vanhan korjaamiseen

KIRSI-MARJA NURMINEN

Seminaarinmäki on elävä kokonaisuus, jossa suojellussa ympäristössä toimii nykyaikainen yliopisto.

Yliopistojen toimitilahallinto

ja Senaatti-kiinteistöt tapasivat yhteistyöseminaarin merkeissä toukokuun alussa. Kiinnostavin teema monien seminaarivieraiden mielestä oli budjettineuvos **Pekka Pelkosen** esittelemä valtion toimitilastrategia. Opetusministeriön **Markku Mattila** eritteli puolestaan rakenteellisen kehittämisen vaikutuksia toimitilahallintoon.

– Keskeisin viesti oli, että uudisrakentamisen aika alkaa olla ohi. Yhä enemmän siirrytään peruskorjaukseen ja olemassa olevien toimitilojen uudenaikaiseen hyödyntämiseen, Jyväskylän yliopiston kiinteistöpäällikkö **Esko Korhonen** kiteyttää.

Myös sisäilmaongelmat ja niiden poistaminen ovat herättäneet keskustelua Jyväskylän yliopiston li-

säksi valtakunnallisestikin.

– Ratkaisuja ovat muun muassa oikea-aikainen peruskorjaus, ennaltaehkäisevä kiinteistöhoito ja riittävän laadukas siivous, Korhonen huomauttaa.

Uusien toimitilojen rakentamiseen ja entisten kunnostamiseen liittyy läheisesti myös erikoistutkija **Martti Hekkasen** esittelemä muutostöiden kustannusvastuumalli ja sen soveltaminen. Mallin avulla muutos- ja peruskorjaustöiden kustannukset jaetaan yliopistojen ja Senaatti-kiinteistöjen kesken. Tämä selkiyttää ja yhdenmukaistaa kustannusten jakamista ja mahdollistaa näin ollen projektien käynnistymisen nopeammassa aikataulussa vaivalloisten kustannusjakoneuvottelujen jäädessä historiaan.

Suojelu ja toiminta käsi kädessä

Seminaarinmäen alueen rakennus- ja ympäristösuojelusta solmittiin toukokuussa yhteistyösopimus Senaatti-kiinteistöjen, yliopiston, Museoviraston, Keski-Suomen museon ja Alvar Aalto -museon kesken.

– Sopimus pyrkii yhdistämään suojelun tavoitteet ja yliopiston toimintojen järjestämisen parhaalla mahdollisella tavalla, kertoo Senaatti-kiinteistöjen johtaja **Erkki Aho**.

Senaatti-kiinteistöt ja Jyväskylän yliopisto suunnittelevat yliopiston tiloja koskevan toimintastrategian, jossa otetaan huomioon Seminaarinmäen rakennus-, kulttuuri- ja luonnonhistoriallisten arvojen säilyminen.

Yliopiston täytyy suunnitella toimintaansa siten, että se voidaan sijoittaa suojeltuihin rakennuksiin luontevasti ilman suuria teknisiä ja toiminnallisia muutostöitä.

– Yliopiston kannalta on tärkeää, että Seminaarinmäki kehittyy edelleen elävänä kokonaisuutena, joka edistää yliopiston toimintaa ja työhyvinvointia, toteaa rehtori **Aino Sallinen**.

Vuoden 2006 aikana laaditaan alueen suojelun toteutusohjelma. Kaikissa korjaus- ja lisärakennustöissä käytetään asiantuntijoina Alvar Aalto -museota ja Keski-Suomen museota. Käytännön yhteistyötä varten asetetaan suojelun yhteistyöryhmä, jossa kaikki sopimuksen osapuolet ovat edustettuina.

Tiedustelun maailma on tyyli

Tekiköhän UPM aivan fiksimusti irtisanoessaan tehtaallisen henkilökuntaa? Suojelupoliisissa tiedetään, että kosto ja katkeruus motivoivat suomalaisia paremmin kuin raha ryhtymään avustajiksi tiedustelutoimintaan.

1990-luvulla ulkomaalaisia tiedustelijoita kiinnosti Suomessa muun muassa bio- ja ympäristötekniikka, ydintekniikka, tietotekniikka ja tieliikenneteknologiat. Yleensäkin tieteisiin, talouteen ja tekniikkaan liittyvä tiedustelu on maailmalla vireää.

Tiedustelu ei välttämättä aina ole laitonta. Sillä pyritään myös vaikuttamaan päätöksentekoon ja yleiseen mielipiteeseen.

– Internet on helpottanut huomattavasti tiedustelutoimintaa, koska netissä on valtava määrä tietoa avoimesti otettavissa, kertoi Suojelupoliisin osastopäällikkö **Harri Sarvanto** yliopiston henkilökunnalle järjestetyssä tilaisuudessa toukokuussa.

Teollisuus- tai yritysvakoilu on merkittävä tiedustelun muoto. Suomessa noin 10 prosenttia yri-

tyksistä on kertonut joutuneensa urkinnan kohteeksi. Hakkeroinnin kohteena on ollut noin puolet yrityksistä. Mitä suurempi yritys, sitä paremmat keinot ja resurssit sillä on taistella hakkereita vastaan.

Myös yliopistot ovat mahdollisia tiedustelun kohteita. Aikaisemmin ne olivat Sarvannon mukaan varautuneet huonosti tiedusteluun.

– Tärkeintä on, että turvallisuusjohto on organisoitua ja sillä on selvät tavoitteet ja keinot päästä niihin. Toimintatavoista on tultava jokapäiväinen rutiini. Myös henkilökunnan asenteet on saatava muuttamaan.

Vaikka suomalaiset ovatkin luotettavia, on hyvä kiinnittää huomiota tiettyihin asioihin.

– Palkkiot ja lahjat sekä epänormaali yhteydenpito voivat viestiä, että kyse ei ole ihan pyyteettömästä yhteistyöstä. Samoin voi olla asian laita, jos kumppanin asema yhteisössään on epäselvä tai hän karttelee henkilöönänsä liittyviä asioita.

Jos tärkeät paperit on otettava matkalle mukaan, on ne syytä pitää lähettyvillä ja suu supussa. Parhaiten tieto säilyy tietokoneissa, ja on tehokkaita salausmekanismeja.

– Tieto saattaa vaihtaa omistajaa hotellihuoneessa, lentokoneen rahituumassa tai rajatarkastuksissa, Sarvanto paljasti.

Yliopisto ei aio lukita oviaan maailmalta, vaikka kutsumattomat vieraat portailla jo kopisuttelisivatkin.

– Avoimuus ja vapaus kuuluvat yliopistoon.

Turvallisuus on yksi yliopiston tukitoimista. Henkilöstön on silti hyvä tiedostaa uhat, sanoi yliopiston turvallisuuspäällikkö **Olli-Pekka Laakso**.

Mietityttävissä tilanteissa voi yhteyttä ottaa turvallisuuspäällikköön tai Supoon. - KMN

www.poliisi.fi/supo
puh. (09) 134 471

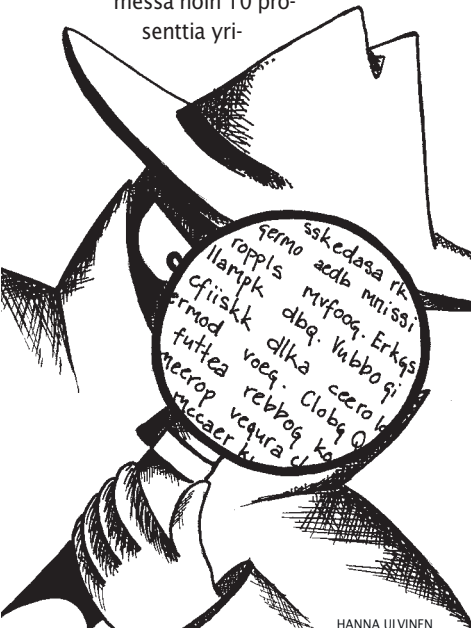
Tieliikennealan keskus Jyväskylään

Jyväskylän seudulle on rakenteilla valtakunnallinen tieliikennealan keskus Innoroad Park. Tavoitteena on kehittää Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Laukaan kunnan alueisiin rajautuvasta Seppälänkankaan alueesta kuljetusalan klusterin toiminta-alue. Alueesta on tarkoitus muodostaa valtakunnallinen jakelukeskus sekä kuljetus- ja logistiikka-alan toiminnan keskus.

– Innoroad Park tarjoaa uuden toimintaympäristön, jolla Jyväskylän seutu tarjoaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia seudun ulkopuolisille ja seudulla jo toimiville tieliikennealan yrityksille ja niitä palveleville liiketoiminnoille, kertoo Jykes Oy:n toimialajohtaja **Olli Patrikainen**.

Innoroad Park on osittain jo olemassa: siellä sijaitsee useita kuljetusliikkeitä, Postin jakelukeskus, autokatsastusyrityksiä, Valio Oy, varaosaliikkeitä sekä raskaan kaluston myynti- ja huoltoyrityksiä. Myös kuljetuspalveluja tarjoava Transpoint Oy on siirtämässä toimintansa Innoroad Park -alueelle.

Innoroad Parkin moottorina toimii Jyväskylän seudulla toimiva maantieliikenteen osamistö- ja kehittämisverkosto Innoroad, jonka ydintoimijat ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy.

Kiinalainen sotataito wushu jyvässkyläläisten hallussa

Helsingissä järjestettiin toukokuun lopulla Suomen ensimmäiset wushun Suomen mestaruuskilpailut. Jyväskylästä kilpailuihin osallistui kahdeksan hengen joukkue. Heistä viisi on yliopiston opiskelijoita, jotka ovat löytäneet lajin yliopistoliikunnan järjestämän taijin kautta. Kaikkiaan kilpailuun otti osaa noin 85 kilpailijaa eri puolilta maata.

Helsingissä kilpailtiin liikesarjoissa sekä otteluissa. Liikesarjoissa kilpailijat voivat käyttää erilaisia aseita, kuten miekkaa, sapelia tai keppiä. Aseiden tarkoitus ei ole vahingoittaa ketään vaan ne tehostavat liikkeitä.

Menestys innostaa jatkamaan

Jyväskylän joukkue saavutti kisoissa yhden kultamitalin ja kolme hopeaa. Erytisen arvokkaana pidettiin joukkuekisassa saavutettua hopeamitalia.

– Helsingiläiset maajoukkueen jäsenet erottuivat joukkuekisassa selvästi muista. Meillä oli myös näyttävän näköinen sarja, johon olimme tyytyväisiä. Treenaamme yhdessä kuitenkin paljon vähemmän, muistutti valmentaja **Harri Salmi**.

Tietotekniikan opiskelija **Matti Hakala** voitti hopeaa alle 35-vuotiaiden miesten Taijijian 42 liikkeen sarjassa, jossa käytetään miekkaa.

– Kilpailu oli hyvä kokemus, ja menestys saattaa innostaa kilpailemaan jatkossakin. Terveysmielessä olen lajia kuitenkin harrastanut syksystä 1998 lähtien, Hakala kertoo.

Taiji vei mennessään, koska itä-

Jyväskylän Jigotain taiji-jaos esiintyi Wushun ensimmäisissä SM-kisoissa Helsingissä hopeamitalin arvoisesti.

maiset taistelulajit kiinnostivat.

– Lisäksi ajattelin, että siinä lajissa ei tule liian kuuma ja voisin pärjätäkin, Hakala naurahtaa.

Jyväskylän joukkueessa kilpailivat **Marika Alanen**, Matti Hakala, **Nanna Idänheimo**, **Jukka Ilmonen**, **Kimmo Peura**, **Elisa Ruohonen**, **Satu Suomalainen** ja **Mika Vuoriainen**. Hakalan ja joukkueikisan hopeiden lisäksi mitali kaulassa Jyväskylään palasivat Nanna Idänheimo (kultaa) ja Satu Suomalainen (hopeaa). Joukkueen johtajana toimi **Eeva Kallio** Koulutuksen tutkimuslaitoksesta. - KMN

*Lisätietoja:
Suomen Wushu-liitto ry,
www.finnishwushufederation.fi
Jigotai ry, Jyväskylä,
www.jigotai.fi*

Wushu

- kiinaa ja tarkoittaa sotataitoa. Wushu on yleisnimitys kiinalaisille kamppailu taidoille. Lajeja on satoja. Taijiquan eli taiji on länsimaissa tunnetuin wushulaji.
- liikesarjoissa tuomarit arvioivat teknistä suoritusta, taiteellista vaikutelmaa ja lajin henkeä.
- ottelu perustuu perinteiseen potkunyrkkeilyyn.
- harrastajia Suomessa on noin 2500.

Tutkimus kantaa vastuunsa vanhuksista

Jyväskylän yliopisto tekee tiivistä yhteistyötä lähikuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa vanhusten hoidon ja ikääntyville tarjottavien palveluiden kehittämiseksi.

Tiedotusvälineet ovat viime kuukausina piirtäneet pelottavaa kuvaa suomalaisesta vanhustenhoidosta. Vai onko kyse hoidosta ollenkaan, jos laitoshoidossa olevat mummut ja papat pidetään petissä rauhoittavilla lääkkeillä, kun hoitohenkilökuntaa ei riitä virikkeiden järjestämiseen ja ulkoiluttamiseen? Toimittajat ovat ravistelleet niin omaisten kuin päättäjiensä oma tuntoa ja etsineet syyllisiä.

– Vaalien tulo alkaa jo näkyä keskustelussa. Tosin päättäjätkin törmäävät epäkohtiin vaikkapa omien vanhempiensa ikääntyessä, arvelee **Pirjo Tiikkainen**.

– Kyse on myös siitä, että ihmiset alkavat olla huolissaan hyvän hoidon saatavuudesta yleensä – ei vain ikääntyneiden tapauksessa. Laman aiheuttamia palvelujen vähennyksiä ei ole vielä kukaan saatu korjattua. Vanhusten li-

säksi tilanteesta ovat kärsineet eniten mielenterveyspotilaat, muistuttaa **Timo Suutama**.

Myös kuntauudistus sekä hoito- ja hoivatakuu pitävät kunnat varpaillaan.

– Kunnat olisivat ehkä voineet tehdä toisenlaisiakin ratkaisuja siitä, mihin resurssit kohdennetaan. Taustalla vaikuttavat asenteet ja arvostukset. Esimerkiksi vanhuksille ei tarjota terapiapalveluja, koska ei uskota niistä olevan heille hyötyä. Sen sijaan tarjotaan lääkkeitä, Suutama toteaa.

Aiheen saama julkisuus ei silti välttämättä palvele alaa.

– Kielteinen ja ongelmalähtöinen näkökulma ei houkuttele nuoria opiskelamaan vanhustyötä, Tiikkainen sanoo.

Harri Suominen

Terveystieteiden laitoksen johtaja, liikuntagerontologian professori Harri Suominen tutkii, miten ikääntyminen ja liikunta vaikuttavat tuki- ja liikuntaelimestöön. Kiinnostuksen kohteena ovat muun muassa veteraaniturheilijat, joita tutkimalla saadaan tietoa poikkeuksellisen hyvän terveyden ja toimintakyvyn taustalla olevista tekijöistä. Erityisesti pitkäaikaisen liikunnanharrastuksen ja fyysisen suorituskyvyn välinen yhteys kiehtoo.

Parhaillaan on menossa tutkimus ikääntymisen ja voima-nopeus-tyyppisen harjoittelun vaikutuksesta lihasten voimantuottoon ja luuston kuntoon.

TARJA VÄNSKÄ-KAUHANEN

Timo Suutama

Psykologian laitoksen yliassistentti Timo Suutama on mukana Ikivihreä-tutkimushankkeen lisäksi muun muassa eurooppalaisessa Mobilate-hankkeessa, jossa tutkitaan ikääntyneiden ulkona liikkumisen mahdollisuuksia ja erilaisia liikkujan rooleja. Samoin hän osallistuu Terveys 2000-tutkimukseen, jossa kerätään tietoa suomalaisesta aikuisväestöstä.

Suutaman erityisiä kiinnostuksen kohteita ovat ikääntymisen aiheuttavat muutokset kognitiiviseen toimintaan sekä elämänhallintaan liittyvät kysymykset.

KIRSI-MARJA NURMINEN

Pirjo Tiikkainen

Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan koulutuspäällikkö Pirjo Tiikkainen on tuoreessa väitöskirjassaan tutkinut vanhusten yksinäisyyden taustoja. Väitöskirja on osa yliopiston Ikivihreät-projektia. Väitöskirjasta lisää sivulla 12.

TARJA VÄNSKÄ-KAUHANEN

Kunnat olisivat ehkä voineet tehdä toisenlaisiakin ratkaisuja siitä, mihin resurssit kohdennetaan. Taustalla vaikuttavat asenteet ja arvostukset.

– Samoin se luo pelkoja ikääntymistä kohtaan. Kuitenkin vain pieni osa yli 80-vuotiaista on laitoshoidossa, Suutama huomauttaa.

– Tiedon lisääminen on keskustelussa hyvä asia. Pitäisi kuitenkin muistaa myös ne hyväkuntoiset vanhukset, jotka haluavat ja jaksavat harrastaa ja tarvitsevat vapaa-ajan palveluja, lisää **Harri Suominen**.

Suutama uskoo, että tulevaisuudessa ikääntyneet ovat myös merkittävä koulutuspalveluja käyttävä ryhmä.

Vastuuta ja päätösvaltaa ikääntyneille

Keskustelussa on ikääntyneiden oma ääni jäänyt taka-alalle.

– He pystyvät kuitenkin päättämään omista asioistaan ja vaikuttamaan niihin – jos heille vain annetaan mahdollisuus. Esimerkiksi omaishoitajilla on arjen kokemus tarvittaviin palveluihin, Suutama sanoo.

Ihmiä pitäisikin rohkaista ottamaan vastuuta omasta tilanteestaan ja terveydestään huolehtimisesta.

Jyväskyläläisessä Keljon vanhainkodissa dementikoiden osastolla järjestetään monenlaista viriketoimintaa. Äitienpäivän aattona koristeltiin yhteisiä tiloja ruusuköynnöksillä ohjaaja Anja Lindemanin johdolla. Yliopisto ja Jyväskylän kaupunki tekevät Keljossa yhteistyötä pohjoismaisessa Illanvirkku-projektissa. Sen tavoitteena on suunnitella fyysistä aktiivisuutta ja toimintakykyä tukeva hoitokäytäntö vanhainkotiasukkaiden toimintakyvyn parantamiseksi ja ylläpitämiseksi.

– Yhteiskunnan pitää kuitenkin huolehtia niistä ihmisistä, jotka eivät siihen itse pysty, Tiikkainen huomauttaa.

– Liikaa ei pidä säilyttää järjestöille ja yksilöille. Toki ihmisestä itsestään riippuu, millainen hänen motivaationsa esimerkiksi kuntoutukseen on, Suominen sanoo.

Vanheneminen on yksilöllistä. Silti ikäihmiset mielletään usein yhdeksi massaksi, 65–100-vuotiaiksi.

– Yhteiskunta on luonut stereotypioita, joihin kaikki eivät mahdu. Kolmannen ja neljännen iän käsitteillä on jo yritetty jakaa ikääntyneitä hieman eri luokkiin. Vasta eläkkeelle jääneellä aktiivisella ja hyväkuntoisella ihmisellä on toisenlaiset tarpeet kuin yli 80-vuotiaalla, muistuttaa Suutama.

Tutkimustieto saatava käytäntöön

Myös tutkimuksen on kannettava vastuunsa ikääntyvien hyvinvoinnin turvaamisesta. Ratkaisevaa on, miten tutkimustulokset saadaan käyttöön ja hyödynnettyä ar-

jessa. Yliopiston, ammattikorkeakoulun, sairaanhoitopiirin ja kuntien yhteinen tutkimus- ja kehittämiskeskus Gerocenter on yksi väylä vanhenemiseen liittyvän tutkimustiedon ja käytännön toiminnan yhdistämiseen.

– Gerocenterin innovaatioketjussa on mukana eri alojen toimijoita, ja yhteistyöllä voidaan tietoa levittää tehokkaammin. Myös tuotteistaminen onnistuu Gerocenterin kautta paremmin, uskoo Tiikkainen, joka on mukana keskuksen ohjausryhmässä.

Samoin päättäjät tarvitsevat tuekseen tutkittua tietoa.

– Kunnissa ei monesti ole päätöksentekoa varten riittävästi asiantuntemusta, eikä tutkittu tieto ole päätösten taustalla. Ehkä valtion tulisi kuitenkin suositusten lisäksi valvoa vanhusten hoitoa ja korvamerkitä siihen tarkoitettuihin määrärahoihin, Tiikkainen sanoo.

Jyväskylässä on jo parinkymmenen vuoden ajan kerätty tietoa kaupungin ikäihmisistä Ikivihreä-projektin kautta. Siten tietoa ikääntyneiden toimintakyvystä, palvelujen tarpeesta ja niiden käytöstä on runsaasti.

– Varsinkin 1980-90-lukujen vaihteessa yhteistyö yliopiston ja kaupungin välillä toimi hyvin ja saimme joi-

tain uudistuksia aikaiseksikin – esimerkiksi kotiin tarjottavia kirjastopalveluja. Niitä vain karsittiin laman aikana pois, harmittelee Suutama.

Projektin tuloksia hyödynnetään myös liikuntaneuvonnassa.

– Usein yliopistoja moititaan, etteivät ne vie tutkimusta käytäntöön. Eri ryhmissä toimivat asiantuntijat, luennoitsijat ja opiskelijat ovat linkkejä tiedeyhteisön ja käytännön toimijoiden välillä. Esimerkiksi Jyväskylässä ei toimisi näin paljon ikääntyneiden liikuntaryhmiä ellei niitä olisi yliopistolta tuettu, painottaa Suominen.

Loppua ei näy

Tulevien lääkäreiden koulutuksessa on geriatrician opintoja liian vähän. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut professori **Sirkka-Liisa Kivelän** selvittämään, miten

vanhusten hoitotyötä ja lääketieteellistä hoitoa voidaan kehittää vastaamaan uusinta tutkimustietoa.

Vanhenemisen tutkimusta on Suutaman mukaan tehtävä jatkuvasti, sillä sukupolvet ovat erilaisia.

– Samoin heidän tarpeensa ja mahdollisuutensa ovat erilaiset. Hyvään suuntaan ollaan menossa, sillä ikääntyvien terveys, koulutustaso ja taloudellinen tilanne ovat paranemassa. Voi kuitenkin miettiä, onko meillä oikeaa tietoa siitä, ketkä eniten ovat avun tarpeessa. Ja jaetaan-ko resurssit oikeudenmukaisesti.

Suominen on myös huolissaan nuorten aikuisten kunnosta.

– Nykyiset 20–30-vuotiaat miehet ovat huonommassa kunnossa ja harrastaneet vähemmän liikuntaa kuin eläkkeelle jäävät suuret ikäluokat. Millainen on näiden aikuisten toimintakyky eläkeiässä, Suominen pohtii.

Yksinäisyyden merkit voi tunnistaa

Pirjo Tiikkainen tutki väitöskirjassaan 80-85-vuotiaiden jyvaskyläläisten vanhusten yksinäisyyden kokemuksia.

– Niistä löytyi kaksi ulottuvuutta: sosiaalinen ja emotionaalinen. Emotionaalisen yksinäisyyden kokemukset ilmenevät usein kielteisinä tunteina, kuten masentuneisuutena. Myös leskeytyminen ja kokemus huonosta terveydentilasta aiheuttavat emotionaalista yksinäisyyttä, kertoo Tiikkainen.

Sosiaalisesti yksinäinen kaipaa ympärilleen ystäviä.

– Esimerkiksi kontakteja omaisten ja perheen kanssa ei pidetty niin tärkeänä kuin ystävyyssuhteita.

Noin 500 henkilön tutkimusjoukosta 10 prosenttia koki itsensä yksinäiseksi lähes aina, kolmannes silloin tällöin.

– Merkittävää on kuitenkin se, että yli 50 prosenttia vastanneista ei koskaan kokenut olevansa yksinäinen.

Esimerkiksi leskeytymisen jälkeen ihmiset sopeutuvat. Aika siis parantaa.

Yksinäisyys on yksilöllinen kokemus. Osa ihmisistä on oppinut jo nuoresta arvostamaan omaa rauhaa ja elämään yksin. Yksinäisyydestä kärsivien löytäminen voi kuitenkin olla vaikeaa.

– Pitäisi pystyä tunnistamaan masentuneisuuden merkit ja löytää keinot sitä helpottamaan. Terveellisillä elämäntavoilla ja liikunnalla sekä tunteiden käsittelyllä on suuri merkitys.

Myös turvattomuuden kokemukset voivat lisätä yksinäisyyttä.

– Kun yhteiskunta unohtaa ihmisen eikä tarjoa apua tarvitsevalle, on sitä vaikeaa paikata millään, pohtii Tiikkainen. - KMN

TEKSTI Kirsi-Marja Nurminen

KUVA Kirsi-Marja Nurminen ja Peurunka

Kuntoutus on muutakin kuin kuntotesti

Susanna Paloniemi tutkii Peurungassa kuntoutuksessa olevien ammatillisen identiteetin muotoutumista.

Yliopiston ja Peurungan yhteisessä tutkimuksessa etsitään hiljaista tietoa

Suomalaisen yhteiskunnan ikääntyessä myös sen työväestö ikääntyy. Tavoite on saada yhä useampi jatkamaan ja jaksamaan työelämässä pitempään.

Jyväskylän yliopiston ja kuntoutus- ja liikuntasäätiö Peurungan yhteisessä tutkimuksessa selvitetään kuntoutukseen tulevien työntekijöiden käsityksiä omasta ammatillisesta osaamisestaan sekä niin sanotun hiljaisen tiedon merkitystä työyhteisöille.

Kasvatustieteiden tohtori **Susanna Paloniemi** väittelee kaksi vuotta sitten iän ja kokemuksen merkityksestä työelämässä. Tämän vuoden alussa alkanut tutkimus on jatkoa teemalle.

– Kohderyhmänä ovat huhti-kesäkuussa Peurungan kuntoutuskursseille osallistuvat, vajaat 600 henkilöä. Heiltä kysytään muun muassa, miten he ovat saavutta-

neet ammatillisen osaamisensa ja miten he pitävät sitä yllä. Kyse on ammatillisen identiteetin rakentumisesta erityisesti osaamisen näkökulmasta. Myös mahdollisuuksia hyödyntää omaa osaamistaan työpaikalla selvitetään, kertoo Paloniemi.

Työelämän muutokset pakottavat jokaisen meistä opettelemaan uutta matkan varrella. Silloin puhutaan työssä oppimisesta.

– Joudumme jatkuvasti kysymään itseltämme, mitä työ minulta vaatii ja onko vastuu oppimisesta minulla itselläni vai työnantajalla, pohtii Paloniemi.

Hiljaisen tiedon merkitystä on vaikea selvittää, sillä se on käsitteenäkin vaikeasti määriteltävä.

– Hiljainen tieto on usein itsestään selviä asioita. Niistä ei työpaikoilla edes ymmärretä puhua ennen kuin on

Psykologi Eeva Saari haastattelee kuntoutukseen osallistuvaa asiakasta. Pian kuntoutuksessa selvitetään elämäntapojen lisäksi ammatillista identiteettiä ja sen rakentumista.

liian myöhäistä. Tätä tutkimme syksyllä tehtävillä haastatteluilta. Tuossa vaiheessa on tarkoitus ottaa mukaan kuntoutusprosessiin myös työnantajan edustaja. Yhdes- sä sitten pyrimme jalkauttamaan esille tulleet asiat työ- yhteisöön.

Yhteistyö on elinehto

Peurunka puolestaan haluaa tutkimuksella kehittää omaa kuntoutustoimintaansa.

– Kuntoutus keskittyy yleensä liikuntaan ja terveyteen liittyviin asioihin. Nyt etsimme mallia, jossa ammatillinen osaaminen, sen jakaminen ja kehittäminen ovat osa kuntoutusta, Paloniemi sanoo.

Peurungalle yhteistyö yliopiston ja muiden kuntoutus- keskusten kanssa on elinehto.

– Me emme pysty itse tuottamaan tutkimusta. Silti se on olennainen osa toimintaamme. Ajantasaisten hoi- to- ja kuntoutusmenetelmien on perustuttava näyttöi- hin. Lisäksi kuntoutusta on pystyttävä lähestymään monitieteellisesti, kertoo Peurungan johtava ylilääkäri **Mika Pekkonen**.

Yliopiston ja Peurungan yhteistyössä hankkeet palve- levat molempia osapuolia.

– Olemme löytäneet hyvän keskusteluyhteyden, Pek- konen kehuu.

Jotta toimintamallia pystyttäisiin tulevaisuudessakin mahdollisimman hyvin hyödyntämään, voisi yhteistyö- hankkeista vastata oma koordinaattori.

– Tällä hetkelläkin meneillään tai alkamassa on puo-

lisen tusinaa tutkimushanketta, joista osa on isoja ko- konaisuuksia. Niiden hallinta vie aikaa, pohtii Pekko- nen.

Tutkimus on osa Suomen Akatemian rahoittamaa Pro- fid-tutkimusprojektia. Paloniemen lisäksi yhteistyöhank- keessa on mukana tutkimusryhmä. Aineistosta on tulos- sa myös pro graduja.

Kuherteluvaiheen jälkeen to

Yliopiston ja kuntoutumis- keskus Peurungan yhteistyöllä on yhtä pitkät perinteet kuin koko Peurungan toiminnalla. Yhteistyötä haluttiin tiivistää sekä opetuksen että tutki- muksen osalta vuosituhannen taitteessa. Tätä Jype-kautta kesti vuodet 2000–2003. Yh- teistyötä rahoitti yliopisto, Kela ja osin Peurunka. Tuo- na aikana määriteltiin yhteis- työn tavoitteita. Peurunka sai yliopistolta asiantuntijatietaoa henkilöstökoulutukseen, ja yliopiston sisällä koottiin eri tieteenaloilta voimia yhteisen tutkimushank-

keen synnyttämiseksi.

Jype-yhteistyö muutti muo- toaan vuoden 2004 alussa.

–Tuolloin päätettiin keskit- tyä sellaisen tutkimuksen tu- kemiseen, jolla on merkitystä Peurungan toiminnan kehit- tämisessä sekä yliopiston tut- kijakoulutuksessa ja monitie- teisen tutkimuksen edistämi- sessä, kertoo erityispedagogii- kan professori ja Jype-ohjaus- ryhmän puheenjohtaja **Paula Määttä**.

Johtoryhmässä on kolme yliopiston ja kolme Peurungan edustajaa. Yliopistojen edusta- jat ovat liikuntatieteiden, kas-

Kuntoutus keskittyy yleensä liikuntaan ja terveyteen liittyviin asioihin. Nyt etsimme mallia, jossa ammatillinen osaaminen, sen jakaminen ja kehittäminen ovat osa kuntoutusta.

sitoimiin

vatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden alueilta. Määrärahaa tutkimustoiminnan edistämiseen on saatu sekä Peurungalta että yliopistolta.

Tällä hetkellä tuettavat hankkeet sijoittuvat liikunta- ja terveystieteiden, psykologian ja aikuiskasvatuksen alueille. Jype-ohjausryhmä määritteli vuoden 2006 alussa tuettavan tutkimuksen ensisijaisiksi painoalueiksi moniammatillisesti tuotetun liikunta- ja terveysneuvonnan sekä Peurunگان oheispalvelut. Myös kuntoutuksen vaikuttavuuden selvittämisestä ollaan kiinnostu-

neita.

Ohjausryhmän toimikautsi päättyy tämän vuoden lopussa.

– Molempien organisaatioiden kannalta olisi tärkeää jatkaa sopimuskautta edelleen, koska toiminnalle alunperin asetetut tavoitteet alkavat vastata vähitellen toteutua. Tietyn epäily- ja kuherteluvaiheen jälkeen on tärkeää päästä tositoimiin. Jype-yhteistyö on oivallinen esimerkki yliopiston yhteiskunnallisen palvelutehtävän ja alueellisen vaikuttamisen yhdistelmästä, muistuttaa Määttä.

Gerocenterin toiminta käynnistymässä

Tutkimus- ja kehittämiskeskus Gerocenter perustettiin ylläpitämään ja edistämään ikääntyvien toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia. Se on osa laajaa Vitapolis-toimintakokonaisuutta, jossa mukana ovat alueen kunnat, yliopisto, ammattikorkeakoulu sekä sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Vitapolis rakentuu Kinkomaan sairaalan alueelle Muurameen, kun sairaala vapautuu muusta käytöstä.

Gerocenter on edennyt siihen vaiheeseen, että sille on jo valittu määräaikaiseksi johtajaksi **Mauri Kallinen** ja erikoistutkijaksi **Raija Leinonen**.

– Heidän tehtävänsä on nyt ryhtyä käynnistämään keskuksen toimintaa. Tavoite on hankkia rahoitus valmisteilla oleviin projekteihin. Niitä on tällä hetkellä 3-4, kertoo ohjausryhmän ja hallituksen jäsen, professori **Taina Rantanen**.

Projektien taustaksi on selvitetty yliopiston ja ammattikorkeakoulun kiinnostuksen kohteita sekä maakunnan kehittämistarpeita. Keskus onkin yksi esimerkki maakunnan korkeakoulujen aluestrategian toteutumisesta. Strategialla pyritään lisäämään alueen elinvoimaa ja osaamista. Erityisesti palvelualalta löytyy vielä kehittämisen mahdollisuuksia. Hankkeiden avulla jalostetaan tutkimustietoa liiketoiminnaksi.

– Keskus on välittäjäorganisaatio, joka etsii tähän keinoja.

Gerocenter-säätiössä on kolmannen sektorin edustajilla enemmistö.

– Näin se voi hyödyntää myös järjestötoiminnan rahoituskanavia.

Vanhenemista koskeva tieto on viime vuosina lisääntynyt harppauksin. Uudessa tilanteessa tarvitaan monitieteisempää lähestymistapaa niin tutkimukseen kuin sovelluksiinkin. Erityistä huomiota Gerocenter haluaa kiinnittää toimintakyvyn tukemiseen, sairauksien ennaltaehkäisyyn sekä kuntoutuksen kehittämiseen

Ikääntyvät ovat yksilöitä: osa pysyy pitkään hyvässä kunnossa, osa tarvitsee enemmän yhteiskunnan apua. Gerocenter haluaa vahvistaa ikääntyvien ja heidän omaistensa omaa roolia palvelujen suunnittelijoina ja kehittäjinä. -KMN

TEKSTI Jani Hartonen

KUVA Kirsi-Marja Nurminen

Ikäihmisten omaa päätäntävaltaa kunnioitettava

Elon ehto omassa kodissa ja päätökset omissa käsissä. Tätä toivoo merkittävästi kasvava ikäihmisten joukko. Yhä useampi meistä elää tulevaisuudessa vanhaksi: yli kahdeksankymmentävuotiaiden osuus väestöstä nousee tulevina vuosikymmeninä huomattavasti. Mutta kuinka käy, kun itsenäinen selviytyminen jossain vaiheessa tulee uhatuksi?

– Suomessa on suuri huoli ikääntyvän väestön toimintakyvystä. Haasteena meillä on, kuinka tutkimustieto saadaan siirrettyä käytäntöön. Jotain tarvitsee tehdä, sillä tarvitsemme malleja itsenäisen selviytymisen tueksi, luonnehtii gerontologian ja kansanterveyden professoriksi viime syksynä nimitetty **Taina Rantanen**.

Keskeisenä edellytyksenä itsenäiselle toimintakyvylle Rantanen painottaa liikkumiskyvyn säilymistä. Yhä edelleen pätevin menetelmä tämän ylläpitoon on vanhusten kannustaminen aktiiviseen elämäntyyliin.

Alalla pitkään tutkimusta tehnyt Taina Rantanen ei kuitenkaan pidä terveydenhuollon antamia ohjeita liikuntaan rohkaisevina. Kannustamisen sijaan potilaita on useasti liian suoraviivaisesti kielletty liikkumasta. Liikunnan lopettaminen pikemmin altistaa vanhuksen suurempaan riskiin menettää toimintakykyään ja vauhdittaa laitoshoitoon joutumista.

– Ihmiset haluavat elää omissa kodissaan, joten toimenpiteet on saatava heidän oman tahtonsa mukaisiksi. Vanhusten ja potilaiden omaa päätäntävaltaa ei saa vaa-

rantaa. Heidän pitää antaa osallistua ja tehdä itse valintoja, Rantanen korostaa.

Tutkijoita kuunnellaan

Suomen väestöstä yli kahdeksankymmentävuotiaiden osuuden ennakoidaan nousevan nykyisestä reilusta kolmesta prosentista noin kahdeksaan prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Vanhuuden toimintakyvyn tutkimukseen onkin kiinnitetty kasvavaa huomiota.

Esimerkiksi valtakunnallisen Voimaa vanhuuteen – terveysliikuntaohjelman tavoitteena on edistää kotona asuvien ikäihmisten toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä. Ohjelman kautta tarjotaan tietoa ja kokemuksia sopivasta liikunnasta iäkkäille ihmisille, heidän läheisilleen ja ammattilaisille.

– Voimaa vanhuuteen on hyvin innovatiivinen, myönteinen ja vanhuksien voimavaroja kasvattava ohjelma. Minua huolestuttaa se, että usein puhutaan vain hoidon tarpeesta. Siitä jää käsitys, että vanhat ihmiset ovat vain taakka. Oikeasti he ovat resurssi.

Erityisen tyytyväinen professori Rantanen on siihen, että Suomessa on mahdollisuus saada aikaiseksi tämänkaltaisia valtakunnallisia ohjelmia tutkimustuloksien perusteella.

– Tämä on osoitus päättäjien mielenlaadusta: tutkijoita ollaan valmiita kuuntelemaan. Tämä juuri on edistymisen edellytys, hän kiittelee.

Professori Taina Rantanen jättää työasiat yliopistolle ja keskittyy kotonaan puutarhanhoitoon. Kolme kissaa, Veera (kuvas-
sa), Amanda ja Onni, ottavat myös oman aikansa. Amanda on Rantasen mukaan oikea gerontologinen kissa: sillä on ikää jo 18
vuotta.

Työt eivät seuraa kotiin

Suomen gerontologian tutkimuslaitoksen johtajana toimiiva Taina Rantanen johtaa itse muun muassa parhailaan käynnissä olevaa kaksostutkimusta. Pyrkimys on selvittää ympäristön ja geneettisten tekijöiden merkitystä vanhuusiän toiminnanvajakausien synnyssä.

– Pidän opettamisesta ja luennoimisesta, mutta työni ovat olleet selkeästi tutkimuspainotteisia. Kokemusta on tullut hankittua eri puolilta maailmaa, hän kertoo.

Tutkimus ottaa paljon aikaa, mutta kotiin ei profesori töitä vie.

– Kotona ei ole Internetiä eikä tietokonetta, joten siellä vietän vain vapaa-aikaa. Erityisesti olen kiinnostunut puutarhanhoidosta. Minulla on oma iso piha ja siellä pyrin kasvattamaan mahdollisimman paljon erilaisia värikkäitä puutarhakasveja, toteaa Rantanen ke-sää odottaen.

– Sen verran olen samaistunut myös tutkimuskohtee-seeni, että olen innostunut sauvakävelystä.

Keski-Pohjanmaa rahoittaa professuurin

Sosiaalityön osaajat omasta maakunnasta

Kokkolan seudulla päättäjät halusivat huolehtia siitä, että tulevaisuudessakin alueella on sosiaalityön ammattilaisia. Himangan kunta, Kannuksen kaupunki, Kokkolan kaupunki, Kälvian kunta, Lestijärven kunta, Lohtajan kunta, Pietarsaaren kaupunki ja Perhon kunta ovat sitoutuneet rahoittamaan sosiaalityön professuurin. Tulevan professorin tehtävä on johtaa sosiaalityön maisteriopintoja Kokkolan Chydenius-instituutissa. Virkasuhde on viisivuotinen, ja se on tarkoitus täyttää ensi elokuusta alkaen.

Kokkolassa on sosiaalityötä voinut opiskella jo neljän vuoden ajan avoimessa yliopistossa. Tuolloinkin toive tuli kaupungilta.

– Alueella tarvitaan päteviä sosiaalityön osaajia monenlaisiin tehtäviin. Koulutus on käytännönläheistä, kun jo perusopintovaiheessa tehdään harjoitteluja, kertoo erikoissuunnittelija **Teija Rosenqvist**.

Ainakin alussa opinnot sujuvat Jyväskylän yliopiston tutkintovaatimusten mukaan. Jatkossa voi olla mahdollista, että Kokkolan koulutus tarvittaessa profiloituu.

– On toivottu, että meidän tarjottamamme opetus täydentäisi yliopiston muuta sosiaalityön opetusta. Erikoistumisalueita voisivat olla vaikkapa maaseutusosiaalityö, pienissä kunnissa tehtävä sosiaalityö tai sosiaalityöntekijäyys. Näihin ottaa kantaa

Yhteistyösopimus sosiaalityön professuurin perustamisesta allekirjoitettiin 21.4. Kuvassa vasemmalta johtaja Mikko Viitasalo Chydenius-instituutista, Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus, vararehtori Matti Leino ja kehittämisspäälikkö Margareta Back.

sitten tuleva professorimme, pohtii Rosenqvist.

Kokkolan seudulla on paljon muodollisesti epäpäteviä sosiaalityöntekijöitä, jotka uuden maisteriohjelman kautta voivat saavuttaa pätevyyden. Myös sosionomit ovat olleet kiinnostuneita koulutuksesta.

– Koulutus kannattaa järjestää täällä, missä tarve on suuri. Eläköitymiset myös varmasti lisäävät sosiaa-

lityöntekijöiden kysyntää. Olemme huomanneet, että muualta on heitä vaikea saada tulemaan tänne töihin.

Professuuri lisää alan arvostusta

Kokkolan perusturvajohtaja **Jussi Salminen** uskoo, että professuuri tulee nostamaan sosiaalityön arvostusta maakunnassa.

Näe, kuule ja tunne

Tieteen ja taiteen kampus

Yliopistopäivät 22.–23.9.2006

Huom! Muuttunut aika!

Tämän vuoden yliopistopäivät tarjoavat elämyksiä tieteen ja taiteen parissa: demoja, keskusteluja sekä luentoja taiteen tutkimuksesta. Luvassa muun muassa draamaa, kulttuuripolitiikkaa, tanssia, kuvataidetta, musiikkia ja kirjallisuutta.

Järjestäjinä taide- ja kulttuuriaineet, yliopiston museo ja JYKYS. Lisää aiheesta syyskuun alussa ilmestyvässä Tiedonjyvän alumni-numerossa.

– Lähellä tuotettavaa korkeataisoista koulutusta voidaan hyödyntää myös kaupungin tarpeisiin. Enää ei sen perään tarvitse lähteä muualle. Näin pystymme paremmin taistelemaan työvoimasta, Salminen sanoo.

Kokkolassa suurimmat sosiaalityön haasteet ovat lastensuojelussa ja päihdehuollossa.

– Näin, vaikka palvelut ovat hyvät ja ihmiset hyvin toimeentulevia, ihmettelee Salminen.

Alueen kunnille järjestettiin maisteriohjelmasta tiedotustilaisuuksia. Kunnissa asia otettiin hyvin vastaan. Mukaan professuurin rahoittamiseen voi tulla vielä myöhemminkin.

Maisteriohjelman opinnot voi suorittaa työn ohessa, koska ohjelma on suunniteltu aikuisopiskelijoille. Koulutukseen voi hakea avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen pohjalta. Sosiaalityön perus- ja aineopintoja voi edelleen opiskella myös Chydenius-instituutin avoimessa yliopistossa. Sosiaalityön perusopinnot alkavat tänä vuonna Kokkolassa ja Vaasassa. Sosiaalityön aineopinnot alkavat Vaasassa.

Jyväskylän yliopiston koordinoima Chydenius-instituutti - Kokkolan yliopistokeskus on yksi Suomen kuudesta yliopistokeskuksesta.

YHDESSÄ OLEMME
★★★★★ **VAHVOJA** ★★★★★

Liity jäseneksi!

INFORMAATIOALAN AKATEEMISET ry (INA) on kirjastonhoitajien, informaattikkojen ja muiden informaatioalan asiantuntijoiden ammattiyhdistys. INA kuuluu akavalaiseen Tieteentekijöiden liittoon.

INA tuo esiin osaamisesi ja hoitaa edunvalvontaasi myös UPJ-asioissa.

www.informaatioalanakateemiset.fi

TEKSTI JA KUVA Kirsi-Marja Nurminen

Kongressi lataa tutkijan uusilla ideoilla

Terveystieteiden laitoksella gerontologian ja kansanterveyden yliassistentti **Sarianna Sipilällä** on toukokuussa kiire. Hän työskentelee Jyväskylässä järjestettävän gerontologian kongressin toisena pääsihteerinä.

– Odotamme noin 600:a alan tutkijaa ja asiantuntijaa. Kahdessa ja puolessa päivässä pidetään yli 430 tieteellistä esitystä, Sipilä kertoo.

Kongressi on monitieteinen niin kuin tutkimusala-kin.

– Mukana on muun muassa biologeja, lääkäreitä, sosiologeja, psykologeja ja kasvatustieteilijöitä.

Joka toinen vuosi järjestettävän pohjoismaisen kongressin taustalla on Nordisk gerontologisk förening. Suomessa kongressista huolehtivat järjestöön kuuluvat organisaatiot ja niistä muodostettu järjestelytoimikunta.

– Toimikunnassa on mukana myös Keski-Suomen sairaanhoitopiirin, Jyväskylän kaupungin sekä yliopiston kongressiin osallistuvien tutkimusalojen edustajia. Kongressin presidenttinä toimii emeritusprofessori **Eino Heikkinen**. Professori **Taina Rantanen** työskentelee toisena pääsihteerinä.

Käytännön järjestelyistä huolehtii Congreszon-niminen kongressipalvelutoimisto. Pääsihteeri on yhdyshenkilö eri yhteistyötahoihin.

– Asiat menevät ihan laidasta laitaan. Järjestelyissä mukana olo on ollut mielenkiintoista ja opettavaa. Vaikka välillä on stressiäkin, on se vain myönteistä sellaista, korostaa Sipilä.

Ohjelma on tärkein

Kongressit ovat Sipilälle tähän mennessä tulleet tutuiksi osallistujan näkökulmasta.

– Tärkeintä on rakentaa houkutteleva ohjelma. Sen pitää sisältää uutta tietoa ja myös esitellä uusia tutkijoita. Siten tuttuun aiheeseen saadaan uusia näkökulmia ja siitä tulee tieteellisesti mielenkiintoinen.

Kiinnostava ohjelma on saatava vietyä läpi sujuvasti. Paviljongin tilat sallivat jopa seitsemän esityksen pitämisen yhtä aikaa.

– Tässä meitä auttaa mukana oleva kongressipalvelutoimisto. Jyväskylässä välimatkat ovat lyhyitä ja ihmisten liikuttaminen on suhteellisen helppoa. Myös kongressiin liittyvän aineiston tulee olla selkeää, Sipilä luettelee.

Sipilän mielestä tärkeä osa kongressia on ensimmäisenä päivänä järjestettävä tervetuloilaisuus, welcome reception.

– Pyrin osallistumaan niihin aina. Heti ensimmäisenä kongressipäivänä näkee mukana olevat ihmiset, ja heidän kanssaan pääsee keskustelemaan, koska tilaisuus on vapaamuotoinen.

Oppia myös opiskelijoille

Kongressin järjestelyissä auttaa lähes 20 avustajaa, jotka ovat yliopiston opiskelijoita.

– Heidän ansiostaan järjestelytoimikunta voi keskittyä

Gerontologian kongressiin Jyväskylässä osallistui yli 600 alan tutkijaa ja ammattilaista. Kongressin toisen pääsihteerin Sarianna Sipilän mielestä kongressi on myös opiskelijoille hieno tilaisuus päästä esittelemään tutkimustaan.

Tärkeintä on rakentaa houkutteleva ohjelma. Sen pitää sisältää uutta tietoa ja myös esitellä uusia tutkijoita. Siten tuttuun aiheeseen saadaan uusia näkökulmia.

esitysten kuuntelemiseen, kiittää Sipilä.

Hänen suosikkejaan ohjelmassa ovat omat kiinnostuksen kohteet biogerontologia sekä geriatria.

– Aion myös käydä kuuntelemassa kaikki omien opiskelijoidemme esitykset. Niitä on kongressissa ilahduttavan paljon. Mikä onkaan jatko-opiskelijalle loistavampi paikka esitellä omaa väitöskirjatutkimustaan? Kuulijat ovat alan asiantuntijoita ja kiinnostuneita asiasta. Näin opiskelijat saavat myös oman tiedeyhteisön ulkopuolista palautetta. Meidän mielipiteemme he jo tietävät, Sipilä naurahtaa.

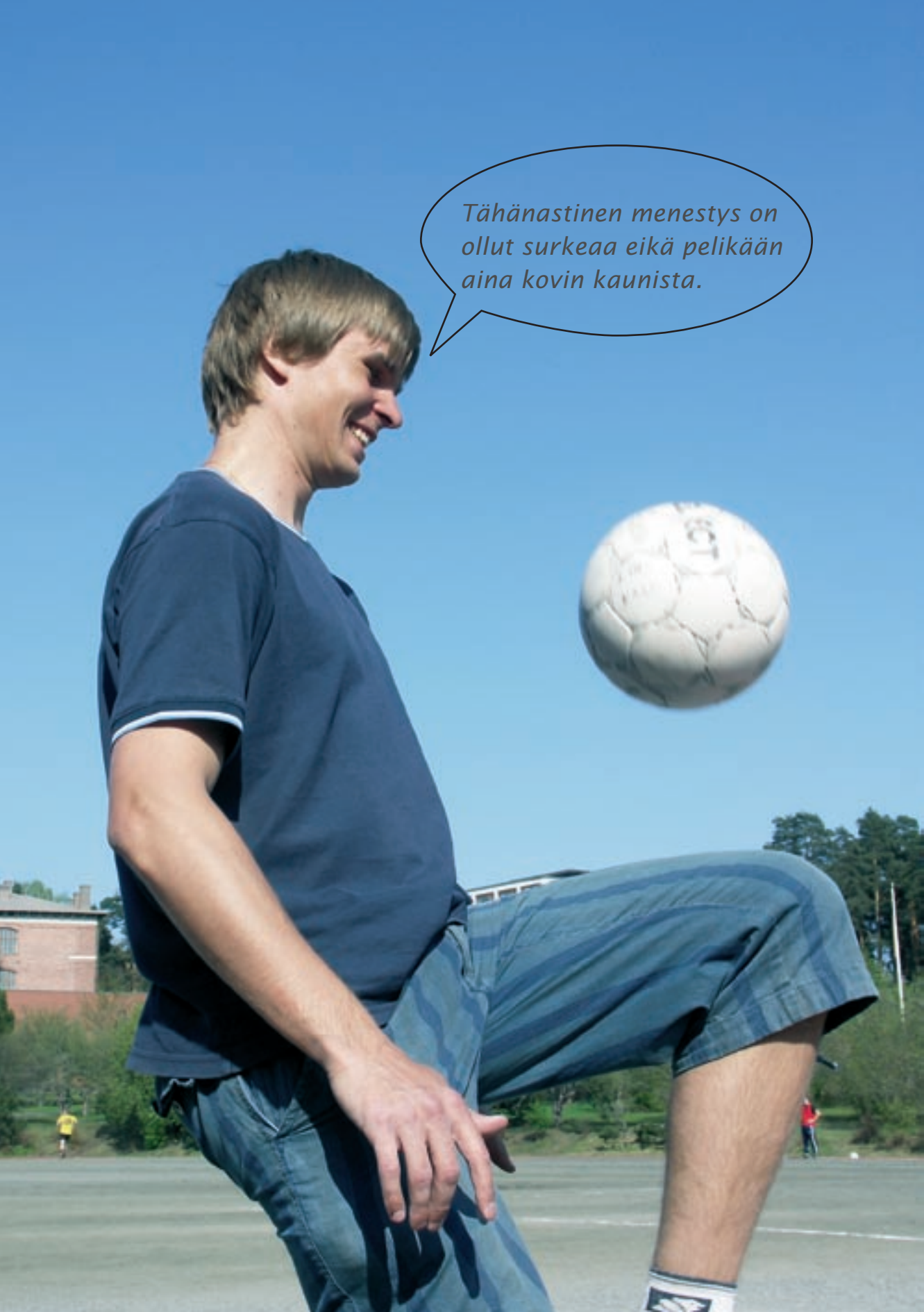
Kongressin jälkeen ruumis voi olla väsynyt, mutta henki pirteä.

– Omaan työhönsä saa ihan uutta motivaatiota ja rohkaisua. Sitä suorastaan latautuu uusilla ideoilla.

Kesäkuu kuuluu vielä kongressin jälkiselvittelyissä ja pääsykokeiden järjestämisessä. Heinäkuussa on loman aika.

– Lähemme perheen kanssa Roomaan. Sillä tavoin pääsen heti eroon työasioista.

Tähänastinen menestys on ollut surkeaa eikä pelikään aina kovin kaunista.

TEKSTI Helena Pulkkinen

KUVAT Tarja Vänskä-Kauhanen

Jalkapallon näköinen turnaus

Opiskelijat kisasivat Jyväskylässä jalkapallon SM-mitaleista kahdeksan vuoden tauon jälkeen. Fyysikoiden joukkue *Atomin Pamaus* saavutti tavoitteensa eikä jäänyt viimeiseksi.

Kun pyysin päästä seuraamaan Atomin Pamauksen kisavalmistautumista ja otteluita lähietäisyydeltä, minua varoitettiin vakavasti mahdollisista seurauksista. Joukkueen valmentaja, manageri, kapteeni ja maalivahti **Juha Sorri** vihjasi, että fysiikan opiskelijat eivät välttämättä ole kaikkein mediaseksikkäimpiä tyyppejä.

– Tähänastinen menestys on ollut surkeaa eikä pelikään aina kovin kaunista. Tämä johtunee siitä, että kaikki, joilla on pulssi, pääsevät pelaamaan, Juha kuvailee joukkueensa kokoonpanoa ja puulaakihistoriaa.

Varoituksista lannistumatta menin seuraamaan joukkueen treenejä. Paikalla oli vain kolme Pamauksen pelaajaa. Vähän aikaa peliä seurattuani olin kuitenkin jo aivan vaikuttunut – ennakkotiedoista poiketen kyse ei ollutkaan ihan hengettömistä kavereista.

Seuraavan kerran tapasin Pamauksen pojat juuri ennen joukkueen toista turnauspeliä. Ensimmäinen oli päätynyt katkeraan 2–2 tasapeliin.

– Oltiin johdossa yhdellä maalilla, kun peliajan piti

päätyä. Sitten tuomari sanoikin, että peliaikaa on vielä minuutti, ja siinä se tasoitusmaali sitten tuli, nimettömänä pysytellyt pelaaja tilittää.

Päivän toiseen otteluun pelaajat olivat valmistautuneet syömällä tukevan lounaan. Vahvuuksinaan pojat pitivät kotikenttätietua ja joukkueen kevyempää pelaajamateriaalia vastustajaan nähden. Tärkeää oli myös päästä hyökkäämään ja torjumaan pois päin auringosta.

Vielä viisi minuuttia ennen pelin alkua osa pelaajista askarteli ilmastointiteipillä numeroa paidanselkään. Hienostunut ja tarkkaan hiottu pelistrategia ”pallo päättyyn ja perään” tuotti tulosta jo melko pian, ja Pamaus meni 1–0 johtoon. Peli päättyi lopulta lukemiin 2–0.

– Vastapuolen liike oli hitaampaa, joten päästiin syötelemäänkin ihan hienosti. Puolustus toimi ja joukkue pelasi hyvin yhteen, analysoitiin matsin jälkeen.

Ensimmäisen kisapäivän anti oli sijoitus lohkon kakkoseksi ja jatkopaikka.

Torstain pelit perälleen

Toisena kisapäivänä Pamaus ei hyvästä olosta huolimatta räjäyttänyt pottia.

– Eka peli oli hyvä. Saimme kalasteltua jopa rankkarin ja puolustus toimi hyvin. Hävittiin vain hieman paremmalle. Toisessa kyyti oli kovaa ja karvasta, Juha kommen-

toi 2–0 ja 8–0 tappioita.

Pamauksen loppusijoitus oli 8. sija.

– Sijoitus olisi voinut olla parempikin. Ensisijainen ta-
voite olla jotain muuta kuin viimeisiä kuitenkin saavu-
tettiin. Homma näytti jopa jalkapallolta, ei päättömien
kanojen ryntäilyltä, Juha analysoi.

Tulevaisuudessa Atomin Pamaus tullaan näkemään
kaikenlaisissa turnauksissa ja puulaakeissa koripalloa lu-
kuun ottamatta.

– Siihen ollaan liian lyhyitä, Juha nauraa.

Tulokset

Kilpasarja

1. Liikunta (Jyväskylän yliopisto)
2. U.S. Skädäm (Jyväskylän yliopisto)
3. Reipas -69 (Jyväskylän yliopisto)

Rentosarja

1. AC Laaksio (Vierumäen urheilupuisto)
2. Ber Ber (Jyväskylän yliopisto)
3. Ladies' Night (Helsingin yliopisto)

Potkua MM-kisoista

Opiskelijoiden jalkapallon SM-mitaleista kisasi tou-
kokuussa 15 joukkuetta yliopistoista ja ammattikor-
keakouluista eri puolilta Suomea. Edellisen kerran
mestaruudesta on pelattu 1998.

Idea kisojen järjestämisestä tuli palloilun lehto-
ri **Timo Laaksolta**. Myös jalkapallon MM-kisavuo-
si toi oman potkunsa kisojen hakemiseen. Puuha-
miesten **Ville Sairasen** ja **Joel Nissisen** lisäksi kisojen
eteen teki töitä parisenkymmentä liikunnan opiskeli-
jaa. Palkkioksi hyvin tehdystä työstä järjestäjät saivat
hyvän mielen ja roppakaupalla kokemusta.

– Kyllä tätä tehdään ihan intohimosta futikseen,
Sairanen kertoo.

Jalkapallon lisäksi Jyväskylästä saattaisi löytyä
kiinnostusta myös muiden lajien SM-kisojen järjes-
tämiseen. Kisat menevät kuitenkin ensisijaisesti niille
korkeakouluille, jotka ovat Opiskelijoiden Liikunta-
liiton (OLL) jäseniä.

Sairasen mielestä Suomen ainoan liikuntatieteel-
lisen tiedekunnan opiskelijoiden osaamista kannat-
taisi hyödyntää entistä enemmän myös kansallisel-
la tasolla.

– OLL olisi hyvä kanava päästä mukaan valtakun-
nalliseen päätöksentekoon, ideointiin ja tapahtumi-
en järjestämiseen. Ikävää, että JYY erosi liitosta pari
vuotta sitten, Sairanen harmittelee.

Teknologiasta apua terveyden edistämiseen

Terveystieteiden tutkimuksen kasvaessa kunnat ovat joutuneet miettimään keinoja tehostaa toimintojaan. Apua siihen tarjoavat muun muassa erilaiset teknologiasovellukset.

Tällainen on esimerkiksi päivystyspoliklinikan toiminnan tutkimiseen tarkoitettu tietokonesimulaatio, jonka on kehittänyt Agora Centerin tutkija **Toni Ruohonen**.

– Simulointimallin avulla saadaan tietoa siitä, miten suunnitellut muutokset tulisivat toimimaan ja millaisia tehostavia vaikutuksia niillä voisi olla. Potilasmääriä ja henkilöstöresursseja vertaamalla voidaan puolestaan kohdentaa resursseja ruuhkahuippujen välttämiseksi, Ruohonen kertoo.

Päivystykseen saapumisen ja kotiin pääsyn tai jatkohoitoon ohjaamisen välinen aika on usein pitkä. Simu-

lointimalli auttaa löytämään ratkaisuja potilaiden odotusaikojen ja koko poliklinikalla oloajan lyhentämiseen.

Terveyskirjanpito verkossa

Jyväskylän yliopiston ja terveydenhuollon toimijoiden yhteistyössä syntynyt verkkopalvelu Terveyspuntari mahdollistaa oman terveyden seurannan. Sen tarkoituksena on kannustaa ihmisiä huolehtimaan terveydestään henkilökohtaisten nettipäiväkirjojen avulla.

– Päiväkirjoihin voi merkitä tietoa muun muassa verenokeri- ja rasva-arvoista, liikunnan määrästä ja nautituista aterioista. Tietoja voi tarkastella raportin tai graafisten kuvaajien avulla, idean äiti, Saarijärven kaupungin talouspäällikkö **Eeva Kuusela** kertoo.

Terveyspuntari-hankkeen käytännön toteutus oli vaativa ja se toteutettiin pääosin tietotekniikan opiskelijoiden voimin. Esiselvityksen tekeminen, prototyypin suunnittelu ja toteutus sekä jatkoideointi osoittavat opiskelijoiden korkeaa osaamista.

– Maailman johtava tuote syntyy opiskelijoiden toteuttamana, iloitsee hankkeen taustalla ja opiskelijoiden tukena toiminut professori **Pekka Neittaanmäki**.

Terveyspuntari on saanut Diabetes-liiton Dehko-palokinnon edistykseksi diabeteksen hoidon ja ehkäisyn hankkeena. Terveyspuntarin kehitystyössä on aidosti toteutunut terveydenhuollon edustajien ja sen ulkopuolisten toimijoiden aktiivisuus diabeteksen ennaltaehkäisyssä ja omahoidon toteuttamisessa.

Diabeteksen hoidolla pyritään arjen hyvinvointiin ja oireettomuuteen sekä lisäsairauksien ehkäisemiseen, eliniän pidentämiseen ja elämänlaadun parantamiseen.

Terveyspuntariin pääsee kirjautumaan Saarijärven-Viitasaaressa seudun seutuportaalin kautta osoitteessa: www.viisaankivi.fi/fi/asiointi/terveyspuntari.

Terveyspuntari-verkkopalvelu helpottaa oman terveyden seuranta. Palvelun käytännön toteutuksesta vastasivat Jyväskylän yliopiston tietotekniikan opiskelijat.

Tutkimusetiikka kunnioittaa ihmisarvoa

Tutkimuksen eettisessä ennakoarvioinnissa pohditaan ennalta suunnitteilla olevan tutkimuksen eettisyyttä. Sen lisäksi on tehtävä koko tutkimusprosessin ajan aineiston keräämisen, analysoinnin, tulkinnan ja julkaisemisen eettistä arviointia. Arviointi koskee kaikkia tieteenaloja ja kaikkia tutkijoita. Erikoistapauksena tutkimuskentässä on lääketieteellinen tutkimus, jota säätelee laki ja sitä täydentävä asetus.

Lääketieteellisellä tutkimuksella tarkoitetaan sellaista tutkimusta, jossa puututaan ihmisen, ihmisen alkion tai sikiön koskemattomuuteen ja jonka tarkoituksena on lisätä tietoa sairauksien syistä, oireista, diagnostiikasta, hoidosta, ehkäisystä tai tautien olemuksesta yleensä. Tutkimuksesta vastaa aina ammatillisesti ja tieteellisesti pätevä lääkäri tai hammaslääkäri.

Lääketieteellisessä tutkimuksessa tulee kunnioittaa ihmisarvon loukkaamattomuuden periaatetta. Tutkitavan etu ja hyvinvointi on aina asetettava tieteen ja yhteiskunnan etujen edelle.

Ennen lääketieteelliseen tutkimukseen ryhtymistä on tutkimussuunnitelmasta saatava eettisen toimikunnan myönteinen lausunto. Lausunto pyydetään siltä sairaanhoitopiirin eettiseltä toimikunnalta, jonka alueella tutkimuksesta vastaava henkilö toimii tai jonka alueella tutkimus on pääasiassa tarkoitus toteuttaa. Jyväskylässä tämä tarkoittaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin eettistä toimikuntaa. Muun julkisen tai yksityisen terveydenhuollon toimintayksikön, laitoksen, yhteisön tai yhtiön eettinen toimikunta ei voi antaa laissa tarkoitettua eettisen toimikunnan lausuntoa lääketieteellisestä tutkimuksesta.

Eettisen ennakoarvioinnin yleiset periaatteet ovat yhteneväisiä lääketieteessä ja ihmistieteissä. Keskeistä ovat ihmisarvon loukkaamattomuuden kunnioittaminen, tutkittaville mahdollisesti aiheutuvien riskien ja haittojen ennakointi ja ehkäisy, tutkittavien tietoon perustuva vapaaehtoinen suostumus osallistua tutkimuk-

seen sekä tutkimusaineiston keräämisessä ja säilyttämisessä noudatettava huolellisuus ja ehdoton salassapitovelvollisuus. Tutkimukseen osallistumisesta kieltäytyminen tai tutkimukseen osallistumisen keskeyttäminen eivät saa aiheuttaa kielteisiä seuraamuksia tutkittaville.

Eettisiä erityiskysymyksiä liittyy muun muassa alaikäisten ja muiden erityisryhmien tutkimuksiin sekä video- ja äänitallenteiden käyttöön ja arkistointiin ihmistieteellisessä tutkimuksessa.

Myös ihmistieteellisten tutkimusten eettisessä ennakoarvioinnissa voi käyttää apuna eettisiä toimikuntia. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta antaa lausuntoja sellaisista ei-lääketieteellisistä tutkimushankkeista, joissa ihmisiä tutkitaan niin, että heidän terveytensä saattaa vaarantua.

*Marja-Liisa Kinnunen
FT, LL, Jyväskylän yliopisto
Mika Pekkonen*

Johtava ylilääkäri, liikuntalääketieteen erikoislääkäri, Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurunka

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin eettinen toimikunta:
www.ksshp.fi (tutkimus- ja kehittämistoiminta)
Jyväskylän yliopiston eettinen toimikunta:
www.jyu.fi/eettinentoimikunta

TEKSTI JA KUVA Mirja Simunaniemi

Ajalla ei ole Turkissa merkitystä

Vietin kymmenen kuukautta Erasmus-vaihto-opiskelijana Turkissa, Istanbulissa. Saavuin tähän 15 miljoonan asukkaan kaupunkiin elokuussa. Istanbul Üniversitesi on Turkin suurin ja vanhin yliopisto, ja sitä ylläpidetään julkisin varoin. Yliopisto on tunnettu jatkuvista mielenosoituksistaan, ja kampuista vartioivat lukuista poliisit aseineen. Silloin tällöin osa yliopistosta on suljettu kommunististen mielenosoitusten vuoksi: eräänä aamuna koko rakennus oli kaasutettu kyynelkaasulla. Opiskelijoiden poliittiset mielipiteet ovat usein erittäin äärivasemmistolaisia tai -oikeistolaisia

Kirjallisuuden tiedekunta on suuressa, kunnostamattomassa kivirakennuksessa. Opetuksen taso on yliopistossa hyvä, mutta rahavarojen puuttuessa esimerkiksi tietokoneita ei juuri ole käytettävissä ja materiaalit sekä opintokulut on maksettava itse. Opetuskieli oli turkki. Laitoksen ensimmäisenä vaihto-oppilana jouduin haastaviin tilanteisiin, kun laitoksella ei edes tiedetty vaihtosopimuksesta. Minulle oltiin ärtyneitä, koska tulin Turkkiin vaikka en edes osannut kieltä!

Turkin koulutus- ja yliopistojärjestelmä ei ole kovin yhtenäinen, vaan koulutuspaikkojen taso voi vaihdella laajasti. Pelkästään Istanbulissa on useita kymmeniä yliopistoa, joista suurin osa on yksityisiä. Kalleimmat näistä maksavat useita kymmeniä tuhansia dollareita vuodessa. Parhaat opiskelijat voivat saada stipendin yliopistoa varten, mutta hyvä menestys edellyttää useita vuosia ylimääräisiä yksityistunteja tavallisen koulun ohella. Muuta rahallista avustusta opintoihin ei yleensä saa. Vanhempien on säästettävä lastensa opintoihin vuosikausia, ja yleensä opiskeluaika asutaan kotona vanhempien kanssa.

Turkissa uskonto ja valtio on erotettu toisistaan, joten yliopistoissa uskonnollisten merkkien, kuten huivin pitäminen on kiellettyä. Sen sijaan Turkin tasavallan perustajan Mustafa ”Atatürk” Kemal’in kuva löytyy jokaisesta huoneesta.

Muualta Turkista tulleet saattavat asua asuntoloissa, joiden taso vaihtelee yhtä laajasti kuin yliopistojenkin. Asuntola, jossa viihdyin pari viikkoa, oli kylmä kivirakennus reikä lattiassa –vessoineen. Huoneen jaoin viiden muun opiskelijan kanssa.

Kuten muualla Turkissa, myös yliopistoissa aika on rajaton käsite. Esimerkiksi opiskelijakortin saamista saattaa joutua odottamaan koko vaihtoajan. Esseen palauttamispäivä voi muuttua aivan yhtäkkiä. Tästä syystä useat vaihto-opiskelijat saivat ensimmäisen luku-kauden kurseistaan hylätyn arvosanan. Myös yleisistä lomapäivistä saatetaan päättää vasta samalla viikolla.

Aasiaan ja Eurooppaan jakautuva Istanbul on vastakohtien kaupunki, josta löytyy sekä moderneja länsimaisia että perinteikkään vanhanaikaisia kaupunginosia. Vaihto-opiskelu Istanbulissa on ollut elämyksellinen kokemus historian ja nykypäivän, idän ja lännen, kaaoksen ja järjestyksen välillä.

Turkissa mielenosoitukset ovat osa opiskelijaelämää.

Seminaarimäen kampusta vakioiva Timo Korvola on loppuvuoden yökyöpeli: hän haluaa hoitaa uudistustyön rakennus rakennukselta silloin kun opiskelijat ja tutkijat vetelevät sikeitä. Kuvaus hoidettiin virka-aikaan. Kuva: Tarja Vänskä-Kauhanen.

Kaikki koneet samaan verkkoon

– Kyse ei ole pienestä kudelmasta, sillä kaikki yliopiston yli 5000 työasemaa liitetään yhteen hallintajärjestelmään, kuvaa tietohallintopäällikkö **Mauno Väisänen**.

Yhtä verkon kulmaa hoitelee atk-päällikkö **Timo Korvola** tiimeineen, joka vastaa Seminaarimäen kampuksen konekannan vakioinnista. Rakennus rakennukselta he käyvät läpi koneet illankähmässä, jotta aamulla töihinsä tarttuvalle olisi muutoksesta mahdollisimman vähän häiriötä.

Työasemaverkon toiminta on kriittistä yliopiston toiminnalle, ja päätteillään työskentelevien tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden työ on pystyttävä takaamaan kaikissa tilanteissa.

Tiukka vakiointi ja uusi kulttuuri.

– Käyttäjälle uutta on entistä tiukempi päätteiden vakiointi. Yksittäinen henkilö ei tämän jälkeen säädä eikä asentele erityisherkuja päätteelleen. Ylläpitokin näin yhdenmukaistuu ja onnistuu useimmiten myös etänä, Korvola kuvaa.

Kampusten lähituki säilyy, näin luvataan. Huutoetäisyydellä sijainnut apu saattaa tosin jatkossa ilmaantua myös varahenkilön hahmossa.

– Yhdenmukainen verkkoarkkitehtuuri mahdollistaa työasemien ja sovellusten ylläpidon automatisoinnin ja parantaa tietoturvaa koko yliopiston mittakaavassa. Ylläpitoresursseja hyödynnetään parem-

min, kun osaamisessa voidaan panostaa yhteen teknologiaan. Ja mikä tärkeintä, yhteisestä verkkoalustasta saadaan enemmän irti, kun saadaan käyttöön esimerkiksi jopa koko yliopiston yhteiset verkkolevyt ja -hakemistot, kuvaa Väisänen.

Keväällä tehdystä päätöksestä seuraa iso urakka nykyisessä Novell-verkossa olevien laitteiden lähituelle, kuten Seminaarinmäellä. Noin 2500 työasemaa joudutaan siirtämään uuteen hallintaympäristöön Microsoftin Active Directory -järjestelmään.

Jokaisen työaseman sovellukset inventoidaan, tiedot varmistetaan ja tietokone asennetaan kokonaan uudestaan. Urakka valmistuu vuoden loppuun mennessä. -TVK

SUMMARY

Research takes responsibility for the elderly

The state of geriatric care in Finland has recently been under discussion.

– People are concerned about the general availability of geriatric care. The cuts in the care industry caused by the recession at the beginning of 1990s continue to be felt, ponders **Timo Suutama**, senior assistant in the Department of Psychology.

There is much activity in the field of aging research at the University of Jyväskylä. For instance, the local municipalities and the central Finland hospital district collaborate closely in different research projects. Hence it is vital to determine how to apply the research results in practice and in everyday life.

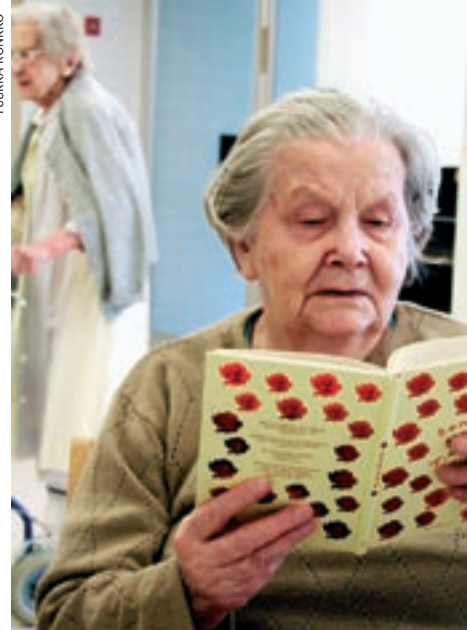
– Often municipalities do not have sufficient expert knowledge in decision-making. Perhaps the government should supervise geriatric care and earmark funds for this purpose, suggests **Pirjo Tiikkainen**, head of education in the School of Health and Social Studies of Jyväskylä Polytechnic.

Tiikkainen's recent dissertation deals with the issues behind loneliness among the elderly.

Aging research will also continue in the future, as succeeding generations differ from one another.

– Men between the ages of 20–30 at present are in worse shape than those in the baby boom generation which is about to retire. What kind

TUUKKA RÖNNÖ

of capacity will they have when they reach retirement age? asks **Harri Suominen**, head of the Department of Health Sciences and professor of exercise gerontology.

Research on the meaning of tacit knowledge

As Finnish society ages, its working population ages as well. The aim is to encourage an increasing number of people to continue in working life and to maintain their working capacity for longer. A study being carried out by the University of Jyväskylä in collaboration with Peurunka rehabilitation and exercise centre in Laukaa aims at examining the centre's customers with regard to their conceptions about their professional skills and the meaning of so called tacit knowledge in working communities.

– The study is targeting the nearly 600 people participating in the centre's rehabilitation courses between April and June. We shall try and figure out whether people feel they have opportunities to utilise their skills at work, says Dr **Susanna Paloniemi** from the Department of Education.

Peurunka hopes

the study will enable them to develop their rehabilitation services. The collaborative project also aims at furthering the University's multidisciplinary research and researcher training.

Just like a football tournament

The Finnish championship medals in student football were up for grabs in Jyväskylä in May. 15 teams from universities and other institutes of higher learning from all over Finland participated in the tournament. The previous championships were arranged in Tampere in 1998. Students from the Department of Sport Sciences voluntarily planned and organised the tournament.

The physics students' team Atomina Pamaus finished eighth in its category.

– We could have done even better. However, we achieved our primary goal of not being last and the game even resembled football, com-

ments **Juha Sorri**, the team's captain, manager, coach and goalkeeper.

Nature treasure beyond compare

Seminaarinmäki campus garden is a natural treasure beyond compare. Along with the ancient, massive trees the garden contains a wide range of flora and fauna, including some endangered species.

– A flying squirrel has been spotted in the garden. There are also bats and different species of birds there, says **Hillevi Kotiranta** from the University Museum.

Passers-by can also enjoy the work of the Museum of Natural History, as the museum has kept a record of the garden's flora since 1993.

– In the garden there are some 120 arborescent and 70 herbaceous plants. About 50 of the trees are very old, but it is quite difficult to define their actual age, Kotiranta continues.

Many of the garden's silver birches, for instance, are over 100 years old. The oldest and the biggest of the birches is situated near Villa Rana.

Venäläisyys on tärkeää nuorille maahanmuuttajille

FM Sanna Iskaniuksen soveltavan kielitieteen väitöskirja *Venäjänkielisten maahanmuuttajaopiskelijoiden kieli-identiteetti* tarkastettiin 21.4. Vastaväittäjinä olivat professori Kaija Heikkinen (Joensuun yliopisto) ja professori Mart Rannut (Tallinnan yliopisto) sekä kustoksena professori Minna-Riitta Luukka.

Suomalainen muotoilu syntyi käsityön perinteestä

FM Seija Heinäsen taidehistorian väitöskirja *Käsityö – taide – teollisuus. Näkemänsä käsityöstä taideteollisuuteen 1900-luvun alun ammatti- ja aikakauslehdissä* tarkastettiin 28.4. Vastaväittäjänä toimi emeritusprofessori Pirkko Anttila (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Anniika Waenerberg.

Jaetulla ymmärryksellä parempiin oppimistuloksiin

KM Ulla Maija Vallealan kasvatustieteen väitöskirja *Yhteinen ymmärtäminen koulutuksessa ja työssä. Kontekstin merkitys ymmärtämisessä opiskelijaryhmän ja työtiimin keskusteluissa* tarkastettiin 28.4. Vastaväittäjänä oli dosentti Sanna Vehviläinen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena emeritaprofessori Sirkka Hirsjärvi.

Laatua perusopetukseen opiskelemalla sekä suomeksi että englanniksi

KM Tuija Rasisen kasvatustieteen väitöskirja *Näkökulmia vieraskieliseen perusopetukseen. Koulun kehittämishankkeesta koulun toimintakulttuuriksi* tarkastettiin 29.4. Vastaväittäjänä oli professori Viljo Kohonen (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Pauli Kaikkonen.

Intuitio on osa johtamistaitoja

KTL Marja-Liisa Kakkosen yrittäjyyden väitöskirja *Intuition and Entrepreneurs. A Phenomenological Study of Managerial Intuition of Finnish Family* tarkastettiin 5.5. Vastaväittäjänä oli professori Iiris Aaltio (Lappeenrannan teknillinen yliopisto) ja kustoksena professori Matti Koironen.

Hyvin toimeentulevilla ja koulutetuilla iäkkäillä parempi toimintakyky

TtM Nina Raution gerontologian ja kansanterveyden väitöskirja *Seuruu- ja vertailututkimus sosioekonomisen aseman yhteydestä toimintakykyyn iäkkäillä henkilöillä* tarkastettiin 5.5. Vastaväittäjinä olivat emeritusprofessori Ilkka Vuori (Tampereen yliopisto) ja vanhempi tutkija Pertti Pohjolainen (Ikäinstituutti) sekä kustoksena emeritusprofessori Eino Heikkinen.

Virusrakenteiden lämpöliike paljastaa uutta tietoa

FM Jouni Toivolan biotekniikan väitöskirja *Characterization of viral nanoparticles and virus-like structures by using fluorescence correlation spectroscopy (FCS)* tarkastettiin 5.5. Vastaväittäjänä oli professori Aladdin Pramanik (Karolinska Institut, Ruotsi) ja kustoksena professori Christian Oker-Blom.

Tallaako lapsi kielensä päälle?

KTM Helena Viholaisen erityispedagogiikan väitöskirja *Suvussa esiintyvän lukemisenvaikeusriskin yhteys motoriseen ja kielelliseen kehitykseen. Tallaako lapsi kielensä päälle?* tarkastettiin 5.5. Vastaväittäjänä oli dosentti Matti Koivikko (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Paula Määttä.

Naiset joustavat työmarkkinoilla

KTL Virve Ollikaisen kansantaloustieteen väitöskirja *Gender differences in unemployment in Finland* tarkastettiin 6.5. Vastaväittäjänä oli dosentti Seija Ilmakunnas (Eläketurvakeskus) ja kustoksena professori Jaakko Pehkonen.

Myonisieppaustulokset kertovat ydinrakennelaskujen luotettavuudesta

FM Markus Kortelaisen teoreettisen fysiikan väitöskirja *Muon capture and its use as a probe of double beta decays* tarkastettiin 12.5. Vastaväittäjänä oli professori Amand Faessler (Universität Tübingen, Saksa) ja kustoksena professori Jouni Suhonen.

Itsejärjestyvät kapselit voivat kuljettaa pieniä molekyylejä

FM Heidi Mansikkamäen organisen kemian väitöskirja *Self-Assembly of Resorcinarenes* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä toimi professori Jerry Atwood (University of Missouri, Yhdysvallat) ja kustoksena professori Kari Rissanen.

Uusi ytimien tunnistamismenetelmä viritystilojen elinaikamittauksiin

FM Tuomas Grahnin kokeellisen ydin-fysiikan väitöskirja *Lifetimes of intruder states in 186,188Pb and 194Po* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä oli professori Peter Butler (Liverpoolin yliopisto, Iso-Britannia) ja kustoksena professori Rauno Julin.

Läheisten tuki ja onnistumisen kokemukset lisäävät nuorten itsearvostusta

KL Jaana Salmelan kasvatustieteiden väitöskirja *Koetun sosiaalisen tuen, pätevyyden, itsearvostuksen ja liikunnan yhteyksiä nuoruusiän kasvuvuosina* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä oli professori Taru Lintunen ja kustoksena professori Raine Valli (Chydenius-Instituutti – Kokkolan yliopistokeskus).

Erillisestä erityisopetuksesta muiden joukkoon

KM Maija Hirvosen väitöskirja *Ammattikouluista avoimiin oppimisympäristöihin. Ammatillisen erityisopettajan työ muutoksessa* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä oli professori Joel Kivirauma (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Sakari Moberg.

Joka kolmas vanhus kokee itsensä yksinäiseksi

THM Pirjo Tiikkaisen gerontologian ja kansanterveystieteen väitöskirja *Vanhuuksiin yksinäisyys. Seuruututkimus emotionaalista ja sosiaalista yksinäisyyttä määrittäviä tekijöistä* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä oli professori Marja Jylhä (Tampereen yliopisto) ja kustoksena emeritusprofessori Eino Heikkinen.

Tasa-arvoista seksielämää jyrksijoiden tapaan

MSc Ines Klemmen ekologian ja ympäristönhoiton väitöskirja *Polyandry and its Effect on Male and Female Fitness* tarkastettiin 19.5. Vastaväittäjänä oli professori Heribert Hofer (Institute for Zoo & Wildlife Research, Saksa) ja kustoksena dosentti Hannu Ylönen.

Kaunokirjallisuuden implisiittinen historiakuvaus

FM Tamás Kisantalín hungarologian väitöskirja *Egy tömegmészárlásról mi értelmes dolgot lehetne elmondani? Az ábrázolásmód mint történelemkonceptió a holokauszt-irodalomban* tarkastettiin 20.5. Vastaväittäjänä toimi professori Gábor Gyáni (Budapestin yliopisto, Unkari) ja kustoksena professori Tuomo Lahdelma.

Kadonneiden kulttuurien kuiskintaa – ja kirkuvaa nykyaikaa

Jussi Jäppinen (toim.) (2006) Viestejä maisemassa. Keski-suomalainen kulttuuriympäristö. Minerva Kustannus Oy.

Millaista tarinaa kulttuuriympäristömme muutoksesta kertoo hiljalleen maisemaan maatuva riihi? Rakennuksen luonnollisen kuoleman kuvasi parinkymmenen vuoden aikana Keski-Suomen hovikuvaaja **Jussi Jäppinen**.

Jäppistä on kiinnostanut 1970-luvulta lähtien maisemassa tapahtuva muutos – välillä salakavala, välillä äkillinen. Joskus maisema näyttää pysyvän samana jopa vuosisadasta toiseen. Viestejä maisemassa -teos rakentuu pääosin Jäppisen ottamien kuvien varaan. Uusia kuvia täydentävät vanhat otok-

set, jotka todistavat ympäristömme muutoksesta.

Viestejä maisemassa kokoaa ensimmäisen kerran yksiin kansiin Keski-Suomen muinaismuistot, kulttuurimaisemat, perinnemaisemat ja rakennetun kulttuuriympäristön. Vastaavaa selvitystä ei muistakaan maakunnista ole aikaisemmin tehty. Kirjan julkaisuseminaarissa teosta hehkutettiin jopa Tieto-Finlandia-ehdokkaaksi kel- paavaksi.

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ihmisen muovaamaa ympäristöä, jonka ominaispiirteet kertovat kulttuurin vaiheista sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta.

– Jotta pystyisi erottamaan historian merkit maisemasta, pitää tietää, millaiset ihmiset ja kulttuurit täällä

ennen elivät, muistutti yksi kirjoittajista, **Miikka Kumpulainen**.

Muinaisia kadonneita kulttuureita ei tarvitse lähteä etsimään sademetsien uumenista tai valtamerten pohjasta.

– Toukokuussa löydettiin Kanonkoskelta hyväkuntoiset pyyntikuopat. Sinne olisi voinut ajaa sarvipäät vaikka heti, Kumpulainen kertoi.

Jokainen meistä tunnistaa vaikkapa Petäjaveden vanhan kirkon alueen kulttuurimaisemaksi – se on päässyt kirjan kanteenkin. Uudenlaisia kulttuurisia oivalluksia sen sijaan tarjoavat laskettelurinteiden hohtavat valot pimeään talven keskellä tai vihreä golfkentän nurmi. Ihmisen muokkaamaa ympäristöä nekin.

Kirjan lopussa olevaa luettelo-osuutta syventävät alun artikkelit. Niissä perehdytään Keski-Suomen historiaan ja luontoon, maiseman syntytekijöihin ja rakennetun ympäristön helmiin. Kirjoittajia ovat **Veli Saari** ja **Janne Vilkuna** Jyväskylän yliopistosta, **Miikka Kumpulainen** ja **Heli-Maija Vuottilainen** Keski-Suomen museosta, **Liisa Horppila-Jämsä** Keski-Suomen ympäristökeskuksesta sekä tutkija **Erkki Laitinen**.

Teos on osa Keski-Suomen kulttuuriympäristöohjelmaa sekä KULTU-hankkeen pääjulkaisu ja loppu- tulos. Hanke pyrkii luomaan toimintamalleja, joilla ohjelma toteutetaan. Sen tavoite on turvata maakunnan kulttuuriympäristön säilyminen. - KMN

Väitöksiä

16.6. klo 12 Chydenius-instituutti, Kokkolan yliopistokeskus. **KL Kari-Pekka Lapi-
nojan** kasvatustieteen alan väitöskirjan *Opettajan kadonnutta autonomiaa etsimässä* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Veli-Matti Väiri (Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos) ja kustoksena professori Raine Valli.

16.6. klo 12 FYS1, Fysiikan laitos. **FM Pekka Suomisen** fysiikan väitöskirjan *Modified Multipole Structure for Electron Cyclotron Resonance Ion Sources* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Takahide Nakagawa (Institute of Physical and Chemical Research (RIKEN), Japani) ja kustoksena dosentti Hannu Koivisto.

17.6. klo 12 S212, Seminarium. **KTM Sanna Poikkimäen** yritysten ympäristöjohtamisen väitöskirjan *Look closer to see further – Exploring Environmental Life Cycle Management* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Lassi Linnanen (Lappeenrannan teknillinen yliopisto) ja kustoksena professori Hanna-Leena Pesonen.

17.6. klo 12 Ambiotica, sali YAA303. **FM Satu Paukun** ekologian ja ympäristöhoidon väitöskirjan *Cost of reproduction in a seed beetle – a quantitative genetic perspective* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Ulrika Candolin (Helsingin yliopisto) ja kustoksena dosentti Janne S.Kotiaho.

21.6. klo 12 L304 (Liikunta). **LitM Juha Ahtiaisen** liikuntabiologian väitöskirjan *Neuromuscular, hormonal and molecular responses to heavy resistance training in strength trained men: With special reference to various resistance exercise protocols, serum hormone concentrations and expression of androgen receptor and IGF-1* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Per Aagaard (University of Southern Denmark, Odense) ja kustoksena professori Keijo Häkkinen.

26.8. klo 12 S212 (Seminarium). **YTM Sanna Sanaksenahon** sosiologian väitöskirjan *Eriarvoisuus ja luottamus 2000-luvun taitteen Suomessa: Bourdieuläinen näkökulma* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Raimo Blom (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Martti Siisiäinen.

Tapahtumat

2.–5.7. Liikunta. **3rd EASS Conference of the European Association for Sociology of Sport**. Contacts in English: Eileen Mc Evoy, tel. (014) 260 2018. Lisätietoja: Pirjo Koikkalainen, programme@eass2006.fi, puh. (014) 260 2002. www.eass2006.fi

3.7. klo 18–21 L304. *Feminist Sports Research – Recalling Women on the Move* A Special Session in Commemoration of Finnish Sociologist Arja Laitinen (1949-1999). Lisätietoja: Minna Kettunen, minna.kettunen@sport.jyu.fi, puh. (014) 260 2035. www.eass2006.fi

5.–8.7. Jyväskylän yliopiston päärakennus ja liikunta. **AIESEP World Congress 2006**. Contacts in English: Eileen McEvoy, tel. (014) 260 2018. Lisätietoja: Pirjo Koikkalainen, programme@aiesep2006.fi, puh. (014) 260 2002. www.aiesep2006.fi

24.7.–11.8. Jyväskylän yliopisto. **16th Jyväskylä Summer School**. Lisätietoja: Johanna Hakulinen, jss@cc.jyu.fi, puh. (014) 260 2206. www.jyu.fi

7.–9.8. Jyväskylän yliopisto, Agora. **Kasvatuksen ja opetuksen kesäkongressi Open Mind – Open Mieli**. Lisätietoja: Koulutuspäällikkö Terhi Ojala ja koulutussihteeri Tiina Lehtonen, terhi.ojala@cec.jyu.fi, tiina.lehtonen@cec.jyu.fi, puh. (014) 260 3628/Ojala, (014) 260 3645/Lehtonen. www.cec.jyu.fi/koulutusohjelmat/kongressi2006

24.–25.8. Kokkola-sali/Chydenius-instituutti. **Maaseutututkijatapaaminen**. Lisätietoja: Pirkko Järvelä, pirkko.jarvela@chydenius.fi, puh. (06) 8294 259 tai 040 5693 835. www.mua.fi ja www.chydenius.fi

30.8. C 1, yliopiston päärakennus. **Lukuvuoden 2006–2007 avajaiset**. Lisätietoja: Liisa Harjula, liisa.harjula@adm.jyu.fi, puh. (014) 260 1043

31.8.–1.9. Jyväskylän Paviljonki. **Hyvät alku – messut**. Lisätietoja: Maria Virkkala, maria.virkkala@nmi.fi, puh. (014) 260 4581. www.hyvaalku.com

Hotelli Milton

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900 info@hotellimilton.com
www.hotellimilton.com

Kun kuusi kuumensi tunteet

Seminaarikuusi
istutettu 10.6.1967

TEKSTI Jani Hartonen
KUVAT Kirsi-Marja Nurminen

Seminaarinmäen kampusaluetta pidetään kulttuurihistoriallisesti arvokkaana alueena eikä syyttä. Aluetta ihasteltaessa huomio kiinnittyy arvokkaiisiin rakennuksiin ja arkkitehtuuriin, mutta vähemmälle huomiolle jää ympäristö, jossa nämä kaikki sijaitsevat. Kampusaluetta ympäröivä monimuotoinen Seminaarinpuisto on verraton luontoaarre.

Seminaarinpuistoksi kutsutaan yliopiston pääraakennuksen pohjoisen ja idän puoleista aluetta, jossa myös alkuperäisen Jyväskylän seminaarin puutarhan piirteitä on onnistuttu säilyttämään. Näihin kuuluvat kiviportaat, nupukiveykset, polut sekä totta kai jyhkeinä kasva-

vat vanhat puut. Puisto oli aikanaan seminaarin koulu- aluetta toimittaan samalla myös puutarhan virkaa.

Laajentuminen pirstoi

Kampuksen komea puisto oli aikanaan vielä mahtavampi. 1950-luvulta alkaen puisto on pirstoutunut yliopiston laajenemisen seurauksena.

– Muun muassa kirjastoa, hallintorakennusta ja Musicaa rakennettaessa on jouduttu kaatamaan paljon alkuperäistä puustoa, toteaa **Hillevi Kotiranta** yliopiston museosta.

Vuosien aikana myös autot valloittivat kampuksen, ja

rakennusten välejä asvaltoitiin parkkialueiksi.

Vanhan seminaarin aikana puutarhatoiminnan dokumentointi jäi puutteelliseksi. Puutarhuri L.A. Jernströmin laatimaa puutarhasuunnitelmaa ei ole säilynyt eikä liiemmin valokuvia, piirustuksia tai karttoja puutarhan varhaisimmasta asusta. Arvailujen varaan siis jää, kasvaako Seminaarinmäen ”arboretumissa” vielä nykyisin puutarhasuunnitelman syntymävaiheessa istutettuja puita.

Luonnonvaraiset vanhimpia

Nykyisen kulkijan iloksi luonnontieteellisen museon ryhtyi vuonna 1993 merkitsemään Seminaarinpuiston alueella olevaa kasvillisuutta. Kaikkiaan noin sadasta puusta ja pensaasta löytyy kasvin nimi sekä latinankielinen nimi.

– Seminaarinmäeltä on rekisteröity 120 puuvartista ja 70 ruohovartista taksonia eli kasviryhmää. Kaikkien ikää ei voida tarkasti tietää, mutta vanhempia puita on noin viitisenkymmentä, Kotiranta laskee.

Muun muassa Seminariumin ympäristössä, kirjaston ja D-rakennuksen välisessä puistikossa ja alueen pohjoispuolen metsikössä kasvavista kuusista vanhimmat ovat noin satavuotiaita. Samoin Villa Ranan, Oppion, Puutarhurin talon ja kirjaston ympäristöön istutettujen pihtojen tiedetään olevan 1910-luvulla istutettuja.

Puiston alueella kasvavat kuuset ja männyt ovatkin enimmäkseen luontaisesti levinneitä, mutta istutetuista männyistä vanhimpien tiedetään olevan yli 100-vuotiaita. Männyt kohoavat myös valtapuuna Seminaarinmäen pohjois- ja eteläpuolen harjulla.

– Näistä paksuimmat männyt ovat varmasti muutamia satoja vuosia vanhoja, arvelee Hillevi Kotiranta luonnonvaraisista korkearunkoisista hongista.

Puiden kunnosta huolehditaan

Puiston istutetuista lehtipuista iäkkäimpien arvellaan olevan hieman sadan vuoden paremmalla puolella. Useat Seminaarinpuiston rauduskoivut ovat ehtineet yli satavuotiaiksi. Vanhin ja suurin yksilö kasvaa Villa Ranan luoteispuolella kiviportaiden vieressä.

Useiden puulajipuistossa kasvavien puiden korkean iän

vuoksi niiden kuntoa kartoitetaan koko ajan.

– Muutamat puut ovat tarkkailussa. Esimerkiksi koi-vullekin 100-150 vuotta on jo se viimeinen ikä. Myös monien puiden juuret ovat kärsineet alueella tehdyissä kaivuutöissä.

Muistopuita ja uhanalaisia lajeja

Seminaarinpuiston alueelle on vuosien saatossa istutettu useita muistopuita. Varhaisin näistä on Suomen kansakoulun isän Uno Cygnaeuksen syntymän 100-vuotismuistoksi vuonna 1910 istutettu, pian siis itsekin 100-vuotiaaksi ehtinyt, yliopiston porttien lähellä kasvava tammi.

Kirjastoilta päärakennuksen suuntaan kulkeva voi myös kiinnittää huomiota tien keskikais-talla kasvavaan vuonna 1937 seminaarin muistoksi istutettuun Seminaarin kuuseen.

Kuusen kohtalo oli vaaka-laudalla 1950-luvulla, kun Alvar Aallon suunnitelmassa oli muuttaa päärakennukselle vievä tie yksikaistaiseksi. Silloisen rehtorin Aarni Penttilän rouva Kyllikki Penttilä kuitenkin uhmasi arkkitehtiä.

– Vain nilkkojeni kautta saha käy tämän kuusen kylkeen, tarina kertoo rouvan tokaisseen.

Monimuotoisen kasviluonnon ohessa Seminaarinpuiston

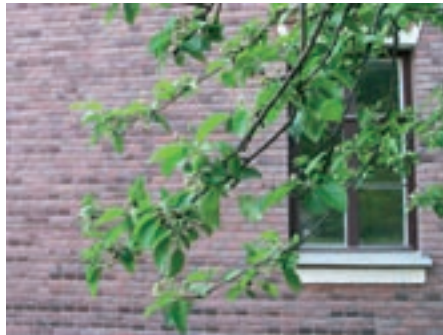
upeissa puitteissa asustaa runsas eliömaailma. Laajaan kirjaan lukeutuu myös uhanalaisia lajeja.

– Alueella on nähty viime vuonna liito-orava, ja lepa-koitakin siellä on.

Oma löytöretki Seminaarinpuistoon kannattaakin tehdä nyt, kun alkukesän keveät värit ovat parhaimmillaan. Kiireetön tarkkailija löytää puistosta paljon nähtävää.

Siperianomenapuu valittiin Jyväskylän kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi. Vuonna 1930 istutettujen vanhojen omenapuiden oksista kloonattiin alkuperäisten kopioita. Oppioksi nimetyt lajikkeen taimia on mahdollisuus ostaa Jyväskylän yliopiston museon kasvitieteellisestä puutarhasta.

Lähteenä on käytetty Anna Karjulan gradutyötä ”Jyväskylän seminaarin puutarha ja seminaarinpuisto vuosina 1863–1934” (Jyväskylä, 1998) sekä teosta ”Sosiaalisen koostumuksen optimaalinen maksimi - Akateemisia kaskuja Suomen Ateenasta” (Kopijyvä 1995)

Siperianomenapuu valittiin Jyväskylän kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi. Oppioksi nimetyt lajikkeen taimia on mahdollisuus ostaa Jyväskylän yliopiston museon kasvitieteellisestä puutarhasta.

SOKOS HOTELS

ALEXANDRA | JYVÄSHOVI – JYVÄSKYLÄ

MAJOITU MUKAVASTI JYVÄSKYLÄN KESKUSTASSA!

Saman katon alla myös toimivat kokouspalvelut, saunatilat ja kaupungin houkuttelevimmat ravintolat.

Kysy myös monipuolisia vapaa-ajan pakettejamme!

Tiedustelut ja varaukset: Jyväskylän Sokos Hotellien Myyntipalvelu,
puh. 020 1234 640, sales.jyvaskyla@sokoshotels.fi
www.sokoshotels.fi